8-9

3. årgang
ug.-septbr. 1951

SKOLEBYGGERI I EEN ETAGE

Stengårdsskolen i Gladsaxe, Møllevangskolen i Århus, Søndermarkskolen i Horsens, Skovgårdsskolen i Gentofte, Korsagerskolen i Husum, Ny Østensgårdskolen i København, Munkegårdsskolen i Gentofte samt en schweizisk og en amerikansk skole

ARKITEKTEN

TIDSSKRIFT FOR ARKITEKTUR OG DEKORATIV KUNST

MÅNEDSHÆFTE

UDGIVET AF ARKITEKTENS FORLAG. REDAKTION OG EKSPEDITION: BREDGADE 66. KØBENHAVN K

ARKITEKTENS månedshæfte Årg. 53 Nr. 8-9 Side 125-156 Afl. til postvæsenet 10.11.1951

RKITEKTEN

idsskrift for arkitektur og dekorativ kunst.

edaktionsudvalg: Arkitekter M.A.A. Willy Hansen, Finn Juhl, Flemming Teisen og Johan Pedersen (suppleant).

edaktør: Arkitekt M.A.A. Jens Mollerup (ansv. efter presseloven).

rkitekten udsendes i to udgaver, dels et aktuelt ugehæfte hver onsdag og dels 12 illustr. månedshæfter årligt.

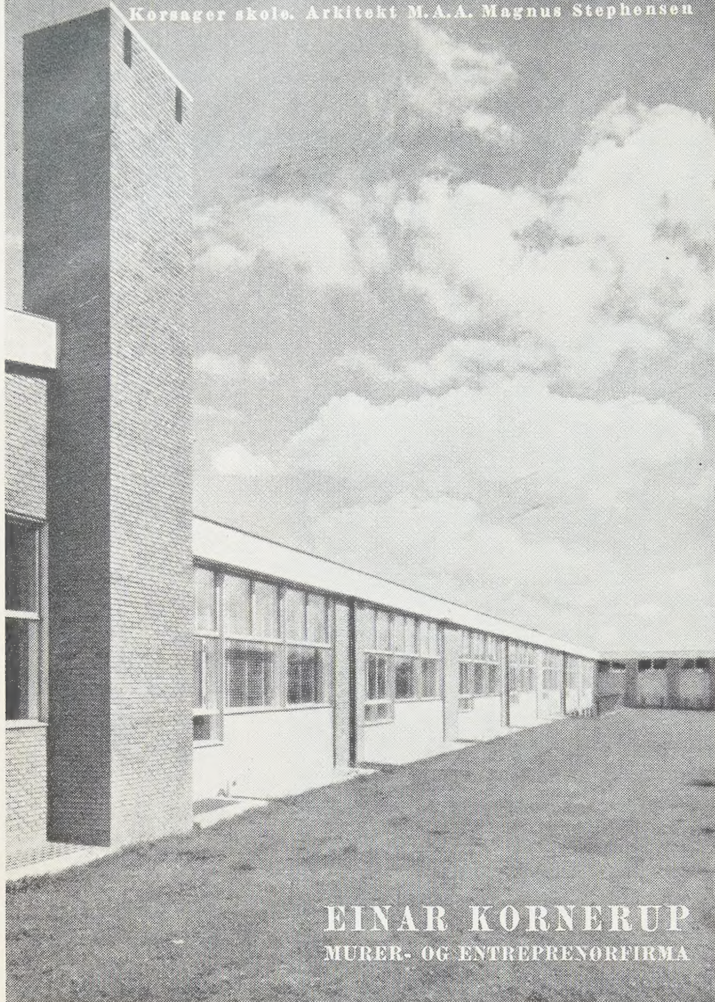
bonnementsprisen for begge hæfter tilsammen er 15,00 kr. pr. kvartal, ugehæftet alene 7,50 kr., månedshæftet alene 9,00 kr.

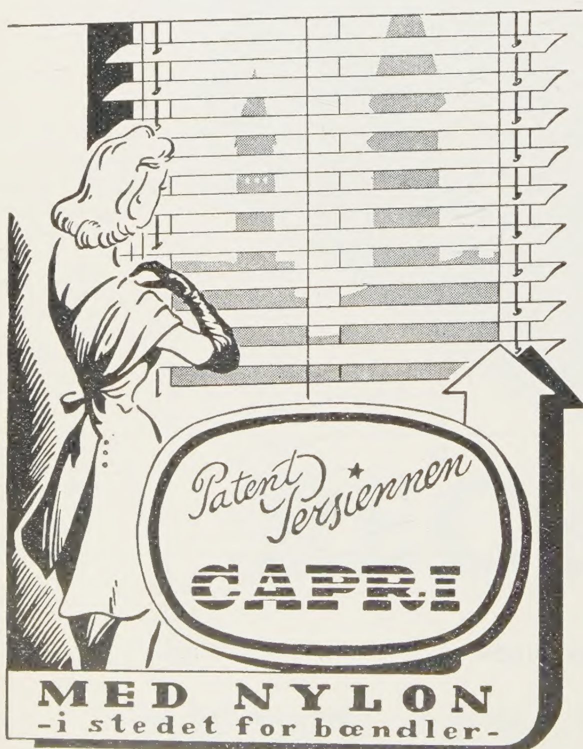
øssalgspris: Ugehæftet 1,00 kr., månedshæftet 3,00 kr.

nnoncechef: Reklamekonsulent B. Barnholdt.

edaktion og ekspedition: Bredgade 66, København K, telefon Central 4525.

MÅNEDSHÆFTE 8-9, 1951
NDHOLD:

English summary

Arkitekten is published partly as a weekly issue each Wednesday and partly as 12 illustrated monthly issues a year. The subscription for both editions is 15,00 D. Kr. a quarter, the weekly issue alone 7,50 D. Kr., the monthly issue alone 9,00 D. Kr. Office and editoral management: Bredgade 66, Copenhagen K.

In 1937 a new school-law was adopted, which ordered county-councils in Denmark to start an extensive building of schools. The time-limit fixed for the execution of this law was 1958 and all projects should be submitted not later than the 1st April 1953 in order to obtain a subsidy from the state.

It is naturally of great interest to see how schools lately erected have been designed and whether this type of building may influence the projects not yet completed.

In this issue we present, therefore, a series of reproductions of newly-completed schools and a few projects together with two foreign schools.

Danish school-building conditions are in many ways similar to those in England. In both countries there is a new school-law, lack of money, materials and manpower. These conditions are compared in an introductory article. First of all, it is pointed out that the building of schools is of special interest for architects owing to the problems being of a more varied nature and allowing greater freedom for architectural form than that of the now gradually "ready-made" building of blocks of flats. At the same time the principles of school-building are so unclear and the work of forming the program for the individual problem, collecting information and developing a clear-cut design, so great, that it is considered an unreasonable burden for the individual architect, who only has a few problems of that type to work upon. It is on the whole quite easy to get information from school-functionaries, but they themselves cannot agree as to whether certain classrooms should face southeast or southwest, whether outdoor teaching is a good or a bad thing in view of our climate, whether a school should be built to room 400 or 1200 children, and whether it should consist of one-storey or several storeys built around an assembly hall.

At the same time the administrative authorities have sat strict limits to the costs of building. It is on account of this that the introductory article points out the excellent results which have been obtained in England, especially in the County of Hertfordshire. These results have been reached entirely due to an organized planning of building, and they have been mentioned and reproduced in *Arkitekten*'s weekly edition no. 5 and 6/1951.

Through its administration of allotments of materials and grants to school-building the Danish state has an excellent opportunity of procuring a successful cooperation between architects, engineers, administrators and school-functionaries similar to that practised in the above mentioned English schools. Even if this entails a certain standardisation of school-building it would be inexcusable not to attempt to realise this cooperation under present conditions. The fact that most of the schools reproduced in this issue are single-storey is due to the great interest for this type of school now prevalent in Denmark. This has also been evident in the latest competitions.

(Teksten fortsættes på omstående side)

The first school reproduced is Stengårdsskolen Gladsaxe in Copenhagen by Vilh. Lauritzen M.A. It is not yet completed. The school consists of a oblique line of parallel blocks containing clas rooms. The building is constructed in the tradition materials i. e. bricks and tiles.

Then we have Møllevangskolen at Århus by A. Moge sen M.A.A. and Salling Mortensen M.A.A. This scho is the first in which the normal classrooms are situate in single-storey blocks. It is however, inconsistent its form, as the special classes are contained in three-storey block. This school as well as the followi two are constructed in the traditional materials. Søndermarkskolen at Horsens, by Chr. Holst M.A.A Erik Holst M.A.A. and Aage Holst M.A.A. is the resu of one of the afore-mentioned architectural comp titions in later years. It consists of single-storey block The spaces between the classrooms form yards, whic can be used for outdoor teaching. The external wal facing these yards are a wood frame constructio clad with eternit.

Skovgårdskolen by H. E. Langkilde M.A.A. and Martin Jensen M.A.A. is situated in an old park a villa area. The architects have given i tan ap pearance suitable to the character of the area. is divided into a children's department having i own yard, and a main department, the buildings which also surround a yard. Owing to the fall the ground, it has been possible to put all the speci classes in a ground floor in one of the wings whic thus appears as a two-storey building.

Two foreign schools follow. The one, Schulhaus Fel berg in Lucerne, by Jauch and Bürgi B.S.A. has style similar to the more traditional Danish school The other, Acalanes Union High School in Californi by Kump and Falk is a highly modern and co sistent single-storey school building. The classroo buildings are grouped around a system of sma yards.

Then follows one of the most beautiful of Dani schools, Korsagerskolen at Husum, in Copenhage by Magnus Stephensen M.A.A. It is constructed reinforced concrete with a brick finish. Some of th class-rooms face the play-ground, whilst others fa a system of small gardens.

Owing to the shortage of schools, it has been necessa to a certain degree, to employ materials normal used for the construction of huts, in order to ere the council schools in Copenhagen. The schools constructed, serve in most cases as extensions to a ready existing school buildings, whereas the scho here reproduced Ny Østensgårdskolen by tov architect F. C. Lund M.A.A. is a new constructio where all buildings are of hut materials. In spite the restrictions caused by the type of material ava able, it was possible to construct an open and friend school-building.

At the end of this issue appears Munkegårdsskol project at Gentofte in Copenhagen, by Arne Jaco sen M.A.A. We present a photograph of the moc and a single plan. The principle characteristic of t school is a small garden placed immediately outsi most of the pairs of classrooms.

(Teksten fortsættes på omstående s

Undgå besværligheder med brændsel, vælg en Salamander gaskedel...

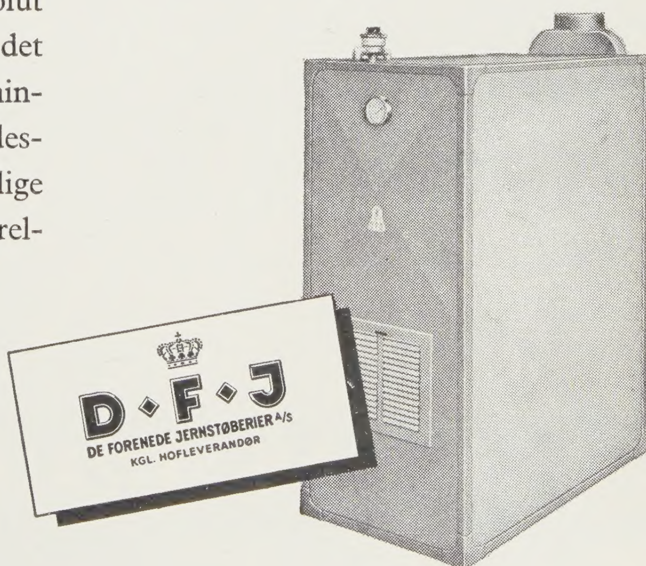

Samtidig forvandles fyrkælderen til et lyst og renligt værelse...

Med et helautomatisk gasfyr undgår De alt besvær med at fyre og rense kedel, De undgår aske og griseri med brændsel. En Salamander gaskedel kræver et minimum af pasning.

Rent og nemt
Intet asketransportproblem
Overflødiggør brændselslager
Intet fyringsbesvær
Ingen røg og askeplage
Ingen støj
Et værelse mere

SALAMANDER gaskedlen er absolut driftssikker i brug og kan — om det ønskes — omdannes til fyring med almindeligt brændsel. Gaskedlen præsterer desuden varmt vand uden for den egentlige fyringssæson — uden tilsyn. 11 størrelser med varmeydelser fra 10.700 til 43.000 kcal. pr. time, svarende til et maksimalt gasforbrug fra 3—12 m^3 gas pr. time. Søg alle yderligere oplysninger gennem D. F. J.'s salgsafdelinger, der altid står til Deres disposition.

Maskinfabriken: Næstved, Tlf. *18 ★ Salgsafdelinger: København, *C. 8808, lok. 13 og 14 - Aarhus, Tlf. 100 - Odense, Tlf. 4709

Moderne skolebyggeri

Af arkitekt M.A.A. Vagn Laage

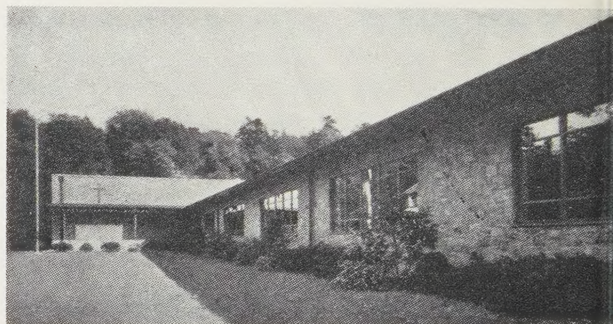
At forvandle abstrakte ideer til håndgribelige ting hverdagsarbejde for en arkitekt, – måske i særlig gra for en skolearkitekt.

På den ene side står opfyldelsen af kravene til bygning, hvis funktion skal være perfekt og som ka fostre ungdommens psykiske og fysiske vækst i ove ensstemmelse med moderne undervisnings filosofi.

Og på den anden side vejer kravene til en gennemfø økonomi tungt, – dobbelt tungt, fordi behovet f skolebyggeri er uhyre overalt, og fordi byggepriserr idag nærmer sig skyhøjder.

Intet af disse krav frembød noget alvorligt proble i gamle dages lille, røde skolebygning, ej heller i d pompøse skolepaladser fra begyndelsen af dette å hundrede, – men idag har begge faktorer en meg stor primær betydning for både bygherre og arkitek og i disse ydre, ændrede vilkår for skolebyggeriet m derfor med rette søges årsagen til at dette gennem d seneste år har gennemløbet en udvikling – ja, næste en forvandling – både i funktion og struktur.

I de her viste skoleprojekter, hentet fra U.S.A. o England, har man stadig bestræbt sig på at undg at give skolen en monumental udformning, der gø børnene til dværge; men tværtimod har barnets måle stok, dets levende interesse for sine omgivelser, de sans for farver, aktivitet og afveksling overalt vær grundlæggende for konstruktion og udformning.

Transfiguration School, Tarrytown, N.Y. - U.S.A.
Arkitekt: Robert A. Green

Denne skole, der er resultat af et omhyggeligt gennem ført forsøg på at skabe en god, økonomisk skoleform bliver hædrende omtalt som „Prototypen på en kval itetsskole".

Bygherrens forskrift til arkitekten lød således:

1) Nedsæt al kostbar arkitektonisk udsmykning.

2) Undgå al væg- & loftspuds og så meget „mekanik som muligt, – to ting der er kostbare i vedligeholdels

3) Standardiser overalt hvor det er muligt.

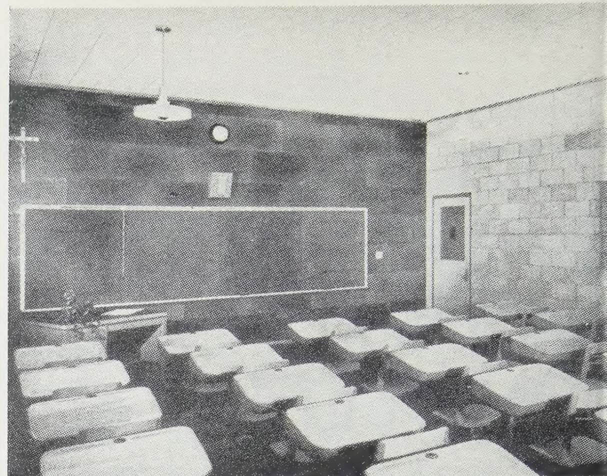
4) Anvend en billig, men dog hurtig konstruktion metode.

5) Tilslut, projekt og konstruktion skal bringes i ove ensstemmelse med de forhåndenværende økonomisk midler, og selvom stikordet er „low-cost" vil vi ik begå den almindelige fej at opføre en bygning, d hurtigt forfalder, eller som er kostbar i vedligeholdels

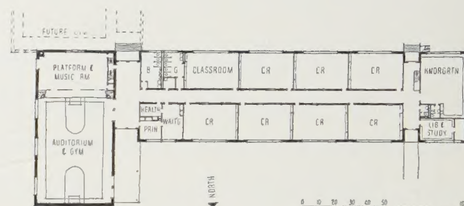
Til dette program føjede arkitekten selv et pa punkter:

6) Udfør projektet med henblik på entreprenøre muligheder for hurtig opførelse, og

(Teksten fortsættes på omstående si

Interiør af klasseværelse

Plan

Robert A. Green: Transfiguration School, Tarrytown

7) Vær ikke bange for at diskutere midler og metod
med entreprenøren.

Resultatet af dette program blev en bygning me bærende ydervægge og skillerum, udført af hule le betonblokke med mønstret forstøbning, der tillader væggene overalt står blanke uden puds eller maling Taget er en enkel trægitter-konstruktion med under siden beklædt med akustikplader.

Den rektangulære form af klasseværelserne (c. 6 × 10 m) blev valgt for at undgå anvendelsen af kom plicerede, kostbare ovenlyskonstruktioner til belys ning af klassernes inderste del.

(Efter Arch. Rec. april 195

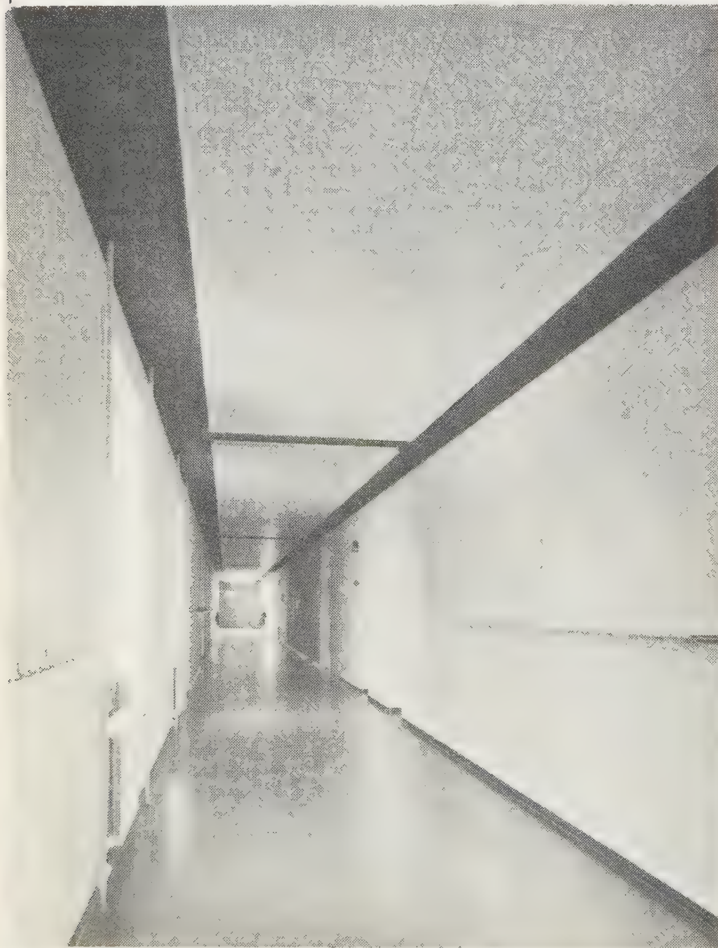
Folkeskole i New Canaan, Connecticut - U.S.A.
Arkitekter: Sherwood, Milles & Smith

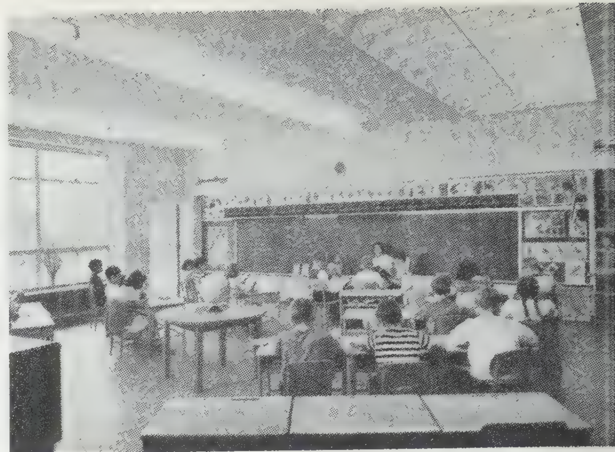
Skolens planløsning hører til den „organiske" typ og er opstået gennem et grundigt studium af skolen funktioner. Bygningen er orienteret således at de for skellige rumgrupper får den mest hensigtsmæssig placering: Klasseværelser mod øst og vest og børne have mod sydøst, og grupperne er samtidig arran geret indbyrdes på en sådan måde at naturlig ad skillelse mellem børnenes aldersgrupper er mulig, ogs udendørs.

Klasseværelserne, der har en størrelse på c. 9 × 9 m blev kvadratiske, fordi man ved denne form opnå største frihed i møblering, ensartet belysning, passend opbevaringsplads og mindste vedligeholdelsesudgifter Højden i alle rum er på kun 3 m, ikke alene ford man herved opnår et lille bygningsvolumen, men no så meget fordi man kan give klasseværelserne en mer intim karakter, der passer udmærket til de mindre årige børn, som skolen huser.

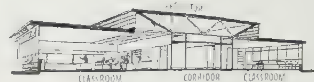
(Teksten fortsættes på omstående side

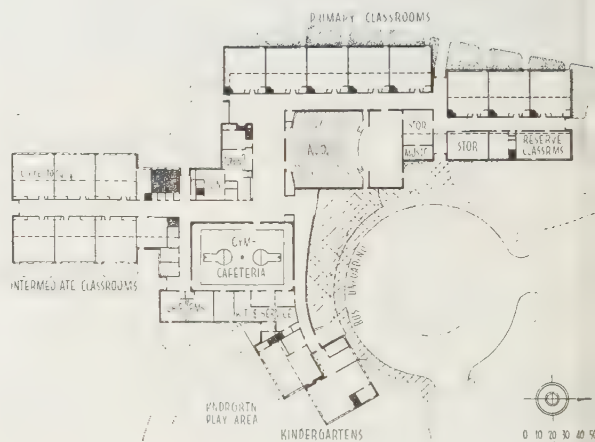

Interior fra klasseværelse

Snit

Plan

Sherwood, Milles & Smith: Folkeskole i New Canaan

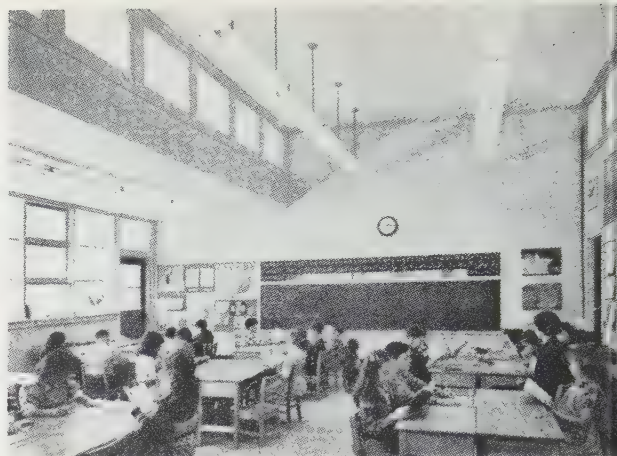
Af stor betydning ved denne lave rumhøjde er ind-førelse af et godt system for bilateral belysning, de bringer dagslys i tilstrækkelig styrke ind i klasse-værelsernes inderste trediedel (se ill.).
Korridorvolumen er billigt, derfor er korridorern gjort bredere end normalt og tjener forskellige for-mål: Færdsel, indendørs leg og vægudstilling m. m ligesom et par samtale-hyggekroge er indrettet her.

(Efter Arch. Rec. august 195

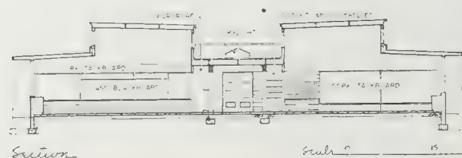
Folkeskole i Silver Spring, Maryland - U.S.A.
Arkitekt: R. S. Senseman

I byggeprogrammet var opstillet krav om „Maximun plads og bevægelighed i klasseværelser og hensyntage til fremtidige udvidelsesmuligheder".
Derfor valgtes af hensyn til det relativt lille grundarea en koncentreret plan med klasseværelserne grupper øst-vestvendte omkring en midtkorridor, der har over lys, og normalklasserne blev udført kvadratiske me c. 10 m sidelinie.
Belysningen af de store kvadratiske rum skaber

(Teksten fortsættes på omstående sid

Interiør fra klasseværelse

Snit

Plan

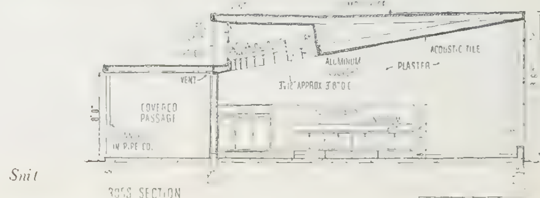
R. S. Senseman: Folkeskole i Silver Spring

problem, der i dette tilfælde blev løst ved udførelse a[f] et trilateralt belysningssystem, der foruden de nor[-]male vinduer anvender højtsiddende, lodretstilled[e] lysåbninger i begge sider af en gennemgående, dob[-]belt opbygning over de 2 rækker klasseværelser. Fo[r] at undgå uheldig virkning af direkte solstråling gen[-]nem de øverste vinduer, er disse forsynet med rifle[t] glas, og resultanten af det samlede lysareal er e[n] næsten fuldkommen lysfordelingskurve i bordhøjde. Om denne skole siger den amerikanske kritik: „Pro[-]jektet er en god blanding af arkitektur og ingeniør[-]videnskab og afgiver et godt bevis for den modern[e] arkitekturs tilpasningsevne. Den stilrene „Georgia[n] School“ – stiv og symmetrisk i sin opbygning – vil[le] have været en meget dårlig løsning på dette sted“. Det eneste, der forekommer forbavsende i denn[e] kritik, er vel egentlig at man i det hele taget ida[g] lægger „Georgian style“ til grund for bedømmelse[n] af et moderne bygværk.

(Efter Arch. Rec. juni 195

Interiør fra klasseværelse

Snit

Perspektiv

Maynard Lyndon: Folkeskole i Vista distriktet

Folkeskole for Vista distriktet, Californien - U.S.A
Arkitekt: Maynard Lyndon

I udkanten af Vista, en lille californisk by med 200 indbyggere, er i efteråret 1950 fuldført en skole, de dækker det øjeblikkelige behov, ikke alene for selv byen men også for dennes opland. På grund af dett oplands meget spredte bebyggelse har man valgt a bygge een stor skole, der kan rumme 1300 elever hvoraf c. 90 pct. ankommer til denne pr. bus.

Skolen er opført med 20 klasseværelser og 2 børne have-lokaler, der er arrangeret efter kam-systeme med forsamlingssal og administrationslokaler placere centralt.

De enkelte klassefløjes længderetning er øst-vest me sidekorridorer udformet som åbne, overdækked gange. Klasseværelserne, der alle har direkte udgang til friluftsundervisning, er forsynet med bilateral be lysning med hoved-sidelyset vendende mod nord (Calif.) og med det sydvendte ovenlys vel afskærme med aluminiums-jalousier.

Væggene er overalt beklædt med kork i hele højden gulve med asfaltfliser og lofter med akustikplader.

Alle møbler, garderobeskabe, modelskabe, bogreole og lignende inventar er overalt opstillet som „løse" standard-enheder. *(Efter Arch. Rec. juni 1951)*

(Teksten fortsættes bag i hæftet)

OYAL *letmetal* PERSIENNE

Danmarks fornemste

Arkitekten

kan trygt anbefale

ROYAL

persiennen

— for det er kvalitet.

ROYAL har alle fordele. Lakken er brændt ind i metallet, så den ikke kan skalle.

Lamellerne er i en speciel fjederhård kvalitet, så De kan have op til 115 cm afstand mellem bændlerne.

ROYAL har en specialmodel til ethvert vindue. Tal med ROYAL om at få den persienne, der passer bedst til Deres næste projekt.

Forhandlere overalt.

ROYAL FABRIKERNE

AARHUS
Finlandsgade 27-29 . Tlf. 5426-13260
KØBENHAVN
P. Skramsgade 19 . Tlf. BYen 482-6158

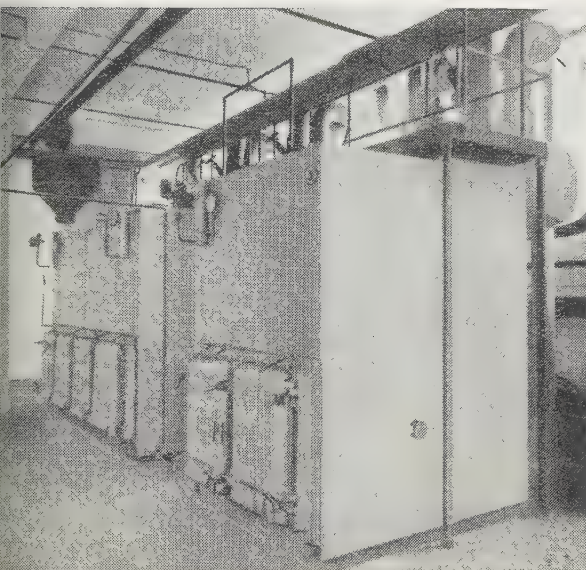
Beslag

til bygninger, møbler og inventar

Gørtlerarbejde
Krydsfiner
Plasticplader
Møbelplader
Træfiberplader

Aarhus Værktøjsmagasin A/s

Søndergade 70 • Telefon 3890

»VØLUND« **STÅL-PLADE KEDLER**

Udføres for varmtvand og damp til såvel magasinstoker som oliefyring.

AKTIESELSKABET »VØLUND«
MASKINFABRIK . KEDELSMEDIE . JERNSTØBERI
Øresundsvej 147 . København S . Tlf. C. 5522

VARE- **WARE**RITE MÆRKE

PLASTIC-, FINÉR- & VÆGPLADER

ANVENDELSE:

Bordplader
Diske
Glatte Døre
Inventar
Barer
Paneler
Vægbeklædning

. . . og mangfoldige andre Formaal

Uangribelig og upaavirkelig af
Varme
Kulde
Fugt
Pletter
Vædsker
Syrer
Sprit
Vin
Frugtsaft
Spiritus
Brændende Cigaretter

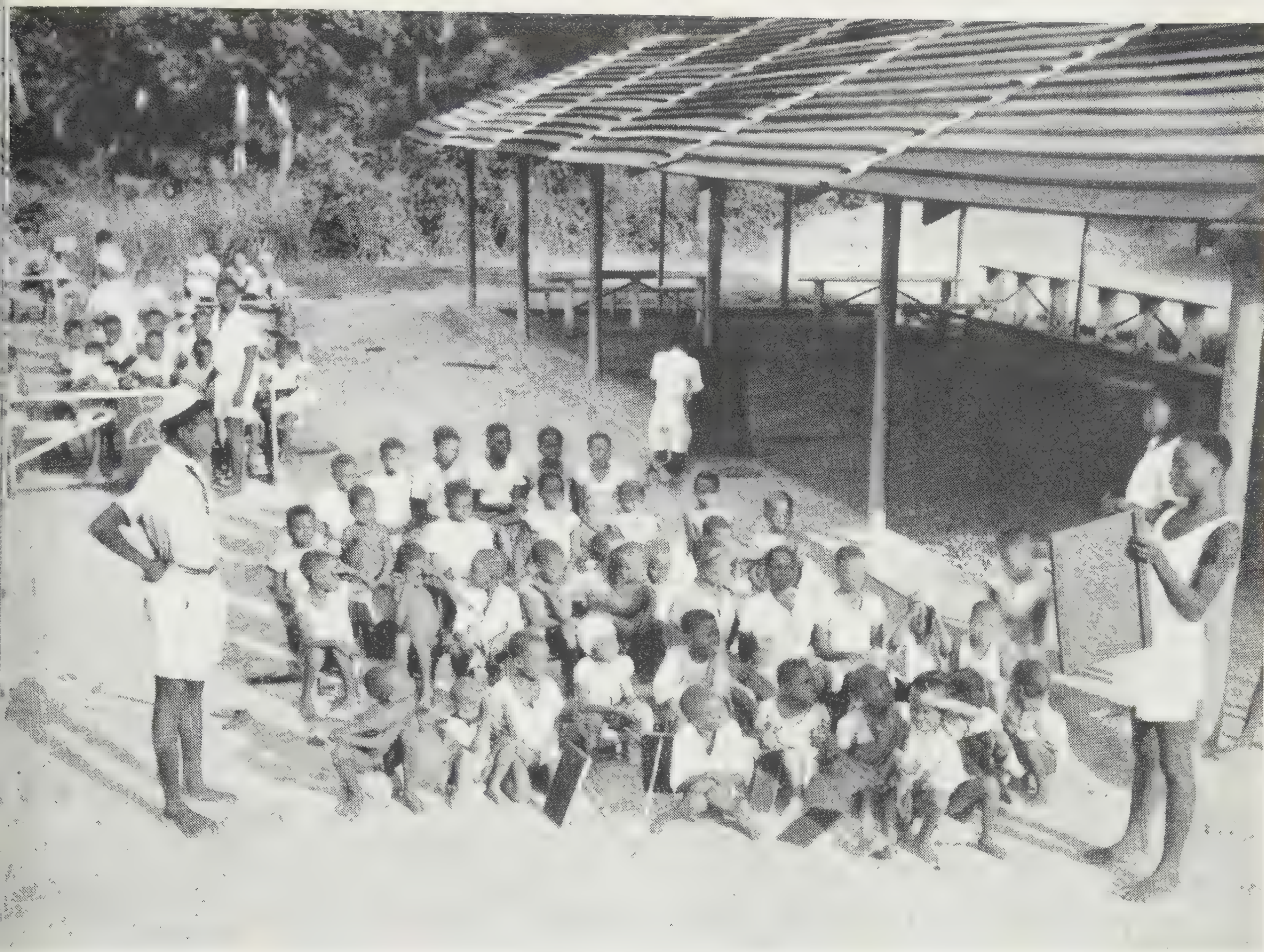
Dimensioner:
213,5 × 91 cm og 254 × 127 cm
127 × 127 cm og afpassede Maal

Tykkelse:
Finér 1,2 mm. Vægplader 4 mm

Overflade:
Højglans eller matpoleret

Bagside:
1,2 mm leveres sandet til Limning paa Krydsfinér, Møbelplade etc.

AKTIESELSKABET
AARHUS SAVVÆRK
NØRREBROGADE 43
TELEFON 6789 (3 Lin.)

Skolebygninger er i vort klima ikke alene en forudsætning for fremskridt, men en nødvendighed for at fastholde folkeoplysningens høje standard

SYSTEMATISK SKOLEBYGGERI

727

En stor opgave

Det fremhæves ofte af skolefolk, at de har det tilfælles med arkitekter, at deres arbejde tager sigte mere på fremtiden end på nutiden, og selv om valgsproget „Non Nobis" – ikke for os – som een af de ærværdigste københavner-skoler bærer i sit mærke, desværre nok kan knyttes til meget af det arbejde, som for tiden sker rundt omkring på tegnestuerne, vil det dog nok være rigtigere at sige, at netop det arbejde, der gennem de sidste 15 år er foregået på skolebyggeriets område, har betydning – ikke for os alene – men både for vor egen tid og for fremtiden.

Med vedtagelsen af skoleloven af 1937 blev det pålagt landets kommunalbestyrelser at gå i gang med et omfattende skolebyggeri, der skulle være tilendebragt indenfor 10 år. Da fristen i 1950 blev forlænget til 1958, muliggjorde man dog at gennemføre et byggeri til en samlet sum af mindst 600.000.000 kr., hvortil projekterne måtte foreligge inden 1.4.59 for at byggeriet kunne opnå tilskud. Dette forestående, omfattende og meget kortfristede skolebyggeri fortjener en vågen opmærksomhed fra arkitektstandens side, ikke alene fordi mange af os kan tjene et smukt honorar, men nok så meget fordi der er givet et forholdsvis stort antal arkitekter landet

over lejlighed til at løse opgaver af en friere arkitektonisk art, end det – efterhånden mere konfektionssyede – boligbyggeri giver mulighed for.

Laissez faire

Friere arkitektoniske opgaver – og skolebyggeri er på dettte punkt ikke noget særligt – kræver imidlertid af sine udøvere, at de har den dobbelte evne at sætte sig ind i opgaven, selv at forme programmet og samtidig at mestre det tekniske og økonomiske apparat så vel, at resultatet – bygningen – tjener sit formål fuldt ud.
Der er intet nyt i dette dobbeltkrav, og dets opfyldelse er vel endda ikke nok til at sikre sig en plads i arkitekturhistorien; men det særlige ved disse forudsætninger set i forhold til skolebyggeriet, er, at programmet skal fastlægges på et tidspunkt, hvor undervisningsformen er under stadig udvikling og landets fattigdom på penge, materialer og faglært arbejdskraft nødvendiggør en særlig indsats af teknisk nyskabende art, hvis programmet skal overholdes.
Byggeriets forudsætninger er så uafklarede, at arbejdet med at indsamle oplysninger og bygge planlægningen på det indsamlede og vurderede materiale er en urimelig byrde for en arkitekt, der kun beskæftiger sig med et enkelt skolebyggeri eller med et fåtal af skoler med forskellig bygherre.
Skolefolk er villige nok til at give oplysning om, at klasseværelserne skal vende mod sydøst, hvis de da ikke skal vende mod sydvest, at der endelig må være plads til udendørsundervisning, hvis det da ikke karakteriseres som umuligt med vort klima, at ingen skole bør have mere end 400 børn, hvis man da ikke af hensyn til de frugtbringende diskussioner på lærerværelset hellere må bygge skoler til 1200 børn, og at det bedste ville være, om alle lokaler lå i een etage, hvis man da ikke af hensyn til overskueligheden hellere måtte samle dem om en aula i 3 etager.
Administrationens folk er også meget villige til at stille ganske bestemte rammer for, hvor mange – eller få – skoler, der må bygges, og hvad de må koste, og samtidig give nøje anvisninger på de beløb, der må anvendes til materialer og arbejdskraft indenfor fastlagte terminer. Ingeniører og entreprenører synes alt for ofte at savne interesse for selvstændig skabervirksomhed og er villige til at lave det, man beder dem om, uden at nære større bekymringer. Alt kan jo laves, selvom Rundetårn endnu ikke har fået gevind.
Opgaverne er imidlertid stillet for længe siden, og mange er gået igang med at løse dem; men set i en større sammenhæng er mange af de opnåede resultater ulykkelige.
Det har været fristende uden videre at rette sig efter undervisningsministeriets, byggelovgivningens og bygherrens forskrifter, selv i tilfælde, hvor det kun tjente formålet slet, og det er forklarligt, at egne erfaringer og de bygningstekniske traditioner er blevet tillagt for stor vægt; men hvis man ikke her sætter tæring efter næring, går byggeriet i stå.
Der er gennem arkitektkonkurrencer sket en sund og værdifuld udvælgelse af de arkitekter, som i højere grad end andre evner at forme skoler, der er hos enkelte arkitekter samlet et rigt erfarings-

materiale, som gør deres skoleprojekter til en anvendelig handelsvare til en rimelig pris og der er af entreprenante firmaer søgt økonomisk vinding ved at lokke med skoler på samlebånd; men det er kun få arkitekter, som virkeligt har haft evne til og mulighed for at tilfredsstille dobbeltkravet om indlevelse i opgaven og samtidig beherskelse af det økonomisk-tekniske apparat.
Spørgsmålet er i virkeligheden, om opgaven overhovedet kan løses tilfredsstillende af en række arkitekter, der arbejder alene på hvert sit program og med hver sin bygherre.

Rationalisering

(„Arkitekten", ugehæfte 5-6, 1951)

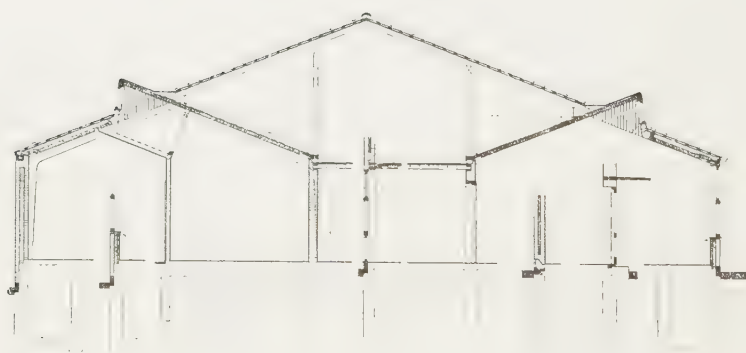
I England, hvor forholdene på så mange punkter ligner de hjemlige forhold – en ny skolelov og manglen på penge, materialer og arbejdskraft, – redegjorde man på den i september måned afholdte Building Research Congress for tilrettelægningen og gennemførelsen af skolebyggeriet i landets forskellige egne. Særligt erfaringerne fra grevskabet Hertfordshire, som tidligere har været omtalt i dette tidsskrift, fortjener den allerstørste opmærksomhed. De tal, der blev fremlagt, viser, at det i dette grevskab, som har et byggeprogram på 200 skoler, har været muligt at tvinge prisen udregnet pr. barn i skolen ned til ca. 160 £ eller 20 pct. lavere end det engelske gennemsnit, og at det har været muligt samtidig – og uden at sænke byggearbejdets kvalitet under engelsk standard – at nedsætte byggetiden fra ca. 2 år til ca. 1 år.
Disse resultater er opnået udelukkende ved en samlet planlægning af hele byggeriet. Planlægningen er blevet ledet af grevskabsarkitekten og foretaget af såkaldte „development groups" – planlægningsgrupper bestående af arkitekter, ingeniører, administrationsfolk og skolefolk. Dette planlægningsarbejde afsluttedes med fastlæggelsen dels af byggeprogrammer, dels af en byggemetode, som tillod en fri udformning af skolerne og samtidig en fabriksfremstilling af bygningselementer.
Efter planens fastlæggelse kunne byggeriet iværksættes dels under grevskabsarkitektens egen ledelse, dels under medvirken af privatpraktiserende arkitekter.
Tænker man sig dette arbejde omsat på danske forhold, vil det ved en umiddelbar betragtning nok se vanskeligt ud; men det ufravigelige krav om projektering indenfor 2—3 år af skoler sammenholdt med de stramme rammer for økonomi, materialer og arbejdskraft kan bringe forudsætningerne til stede.
I øjeblikket kan den enkelte kommunalbestyrelse selv omtrent bestemme tidspunkt og form på byggeriet og arbejdet stykkes derved ud i programmer omfattende 1–4 skoler. Hvis derimod flere sogne eller et helt amt i fællesskab planlagde byggeriet – og skoleloven åbner mulighed herfor – kunne samme fordele opnåes her, som i England.

Enten eller —

Har man gennem samarbejde tilvejebragt et byggeprogram af en antagelig størrelse, vil der til den ledende arkitekts rådighed stå en række tekniske muligheder, hvilende på allerede indvundne erfaringer udefra og hjemmefra, og skolebyggeriet vil kunne fremmes hurtigere end boligbyggeriet, selv om det – som dette – vil blive mere „konfektionssyet". Men har fattigfolk råd til at gå med skræddersyet tøj?

h.

Axonometri set fra sydvest

Hovedsnit 1 : 200

Façade af den nordligste klassefløj og aulafløjen

Stengårdsskolen i Gladsaxe

Arkitekt M.A.A. Vilhelm Lauritzen

Ingeniør: O. Brødsgaard. 727

Grunden: Areal 37500 m², beliggende i et villa og rækkehuskvarter på hjørnet af Gamme mosevej og Triumfvej.

Konstruktion: Murstensydervægge og tømme konstruktion. Jernkonstruktion over aula profiljern bærer taget over klasserne fra tvær skillerum til tværskillerum. Skoleanlæget er een etage undtagen bygningen med gymna stiksalene, hvor midterpartiet er i 2 etage

Plan: Midtkorridor i bajonetforsatte afsnit. 2 normalklasser, 3 småklasser for retardered børn, 9 særklasser, aula med skolescene, gymnastiksale, 1 legestue, skolebad, tandlæge klinik, skolebetjentbolig og folkebad.

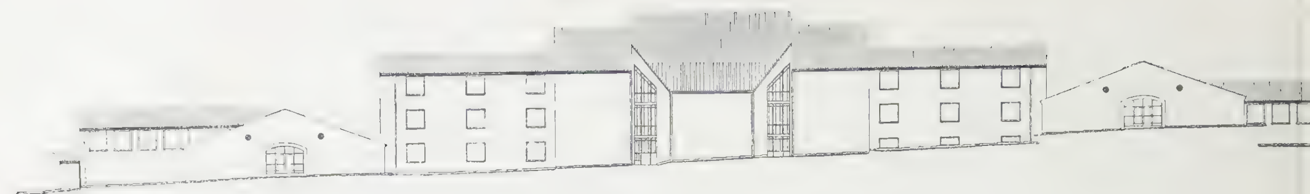
Bebygget areal: 6150 m². Rumfang: 33000 m³

Samlede håndværkerudgifter (bygningsarbejder): Ca 3,5 mill. kr.

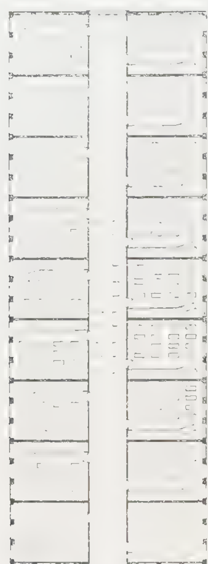
Påbegyndt: 1950.

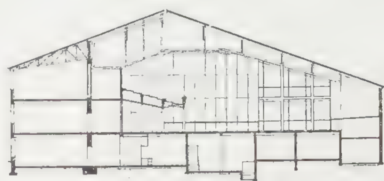
En af de fuldførte normalklassefløje

Vilhelm Lauritzen: Stengårdsskolen i Gladsaxe *(under opførelse). Plan af stueetage 1:800*

Façade mod Fuglebakkevej – nord

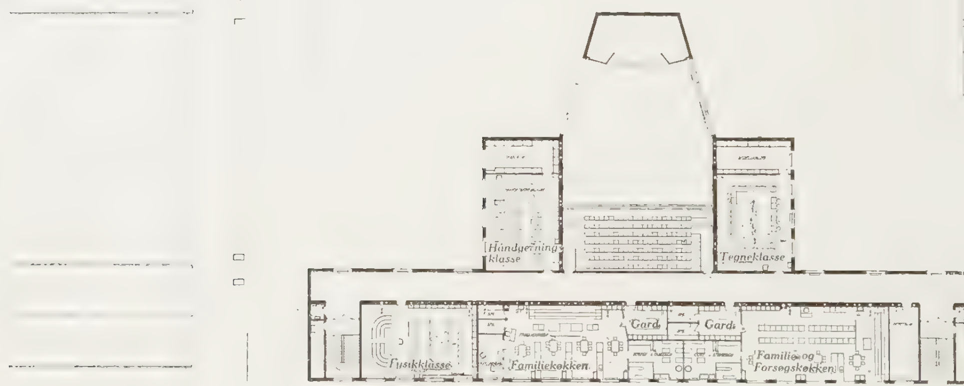

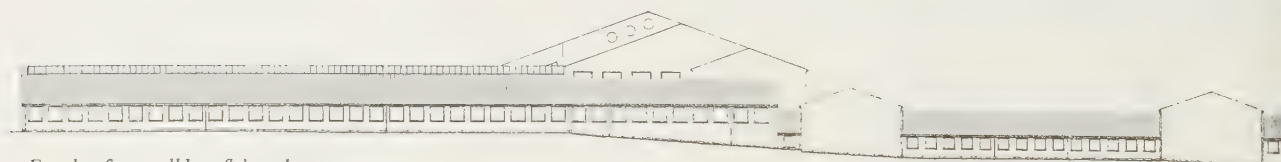
Tværsnit i festsal

Plan af normalklassefløj og 1. sal i særklassefløj

Plan af 2. sal i særklassefløj

Façade af normalklassefløj mod vest

A. Mogensen og Salling-Mortensen: Møllevangskolen i Århus. *Plan og façader 1:800*

Interiør fra aulaen

Møllevangskolen i Århus

Arkitekter M.A.A. A. Mogensen og Salling-Mortensen 727.1

Ingeniører: K. F. W. Askøes eftf., konstruktioner, Stadsarkitektens ingeniørafdeling, tekniske installationer.

Grunden: Areal 52200 m², beliggende i et boligkvarter ved Vestre Ringgade overfor Botanisk have.

Konstruktion: Murstensbygninger, jernbetonetageadskillelser og tegltag. Skoleanlægget opført som eenetages bygninger, særklassefløjen i 3 etager.

Plan: 36 normalklasser opdelt i 2 fløje, som på grund af terrænforholdene er forskudt en etage i forhold til hinanden. 4 gymnastiksale med omklædning og ekstra omklædningsrum til idrætsklubber.

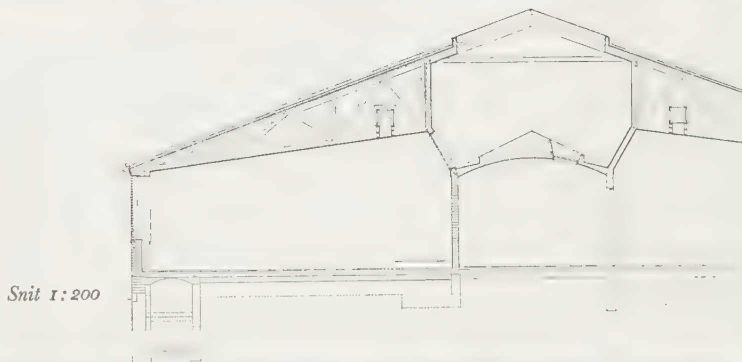
I særklassefløjen findes sløjdlokaler, geografi-, naturhistorie-, fysik-, håndgerning- og lignende klasser, skolekøkken, læsesal, kontorer m. v. samt en sal med scene med 481 siddepladser, på balkonen yderligere 154 siddepladser.

Bebygget areal: 7115 m². *Rumfang:* 50095 m³.

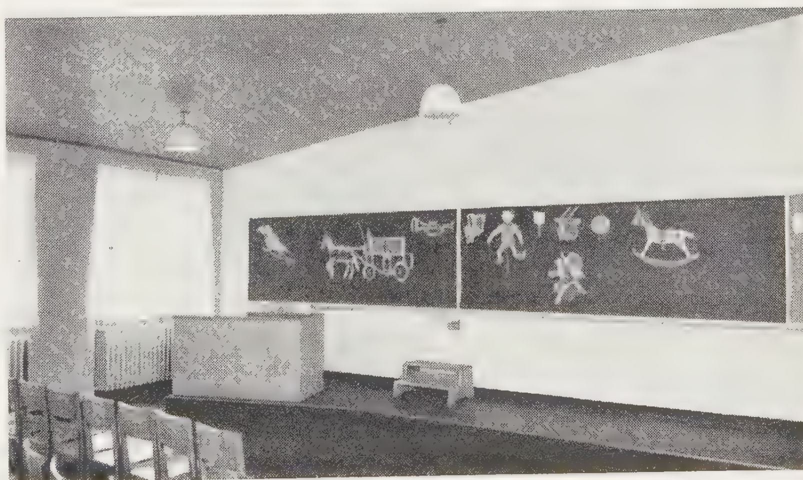
Samlede håndværkerudgifter (bygningsarbejder alene): kr. 3.250.000,–

Opført 1945–1951.

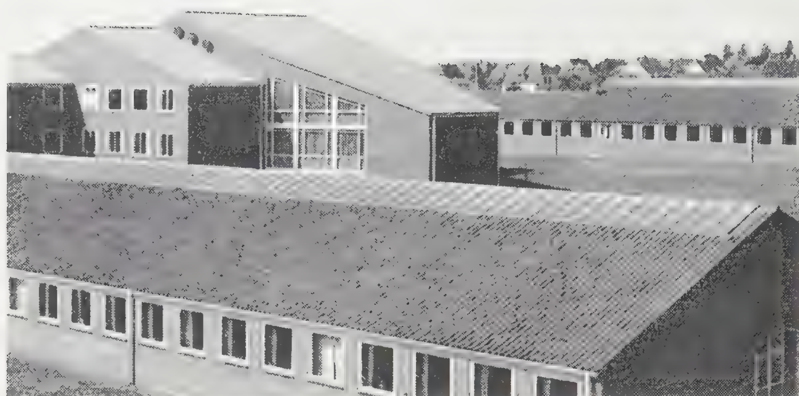
Fotografier: Hammerschmidt.

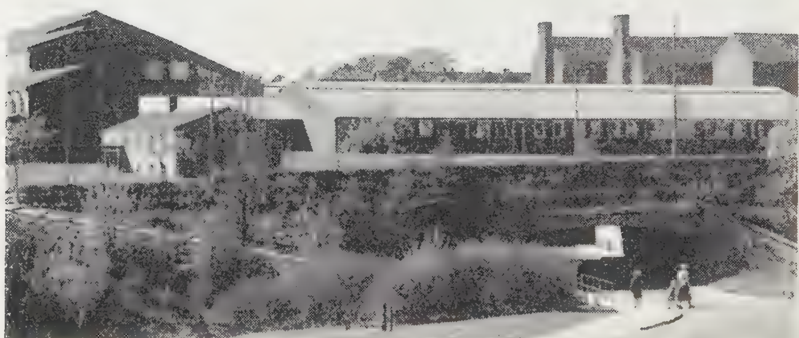
Snit 1:200

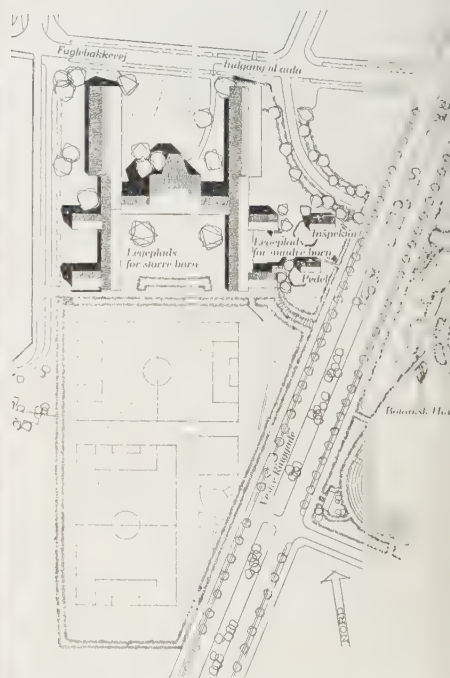
Normalklasse

Særklassefløjen med festsalen mellem de to normalklassefløje

Østlige normalklassefløj set fra botanisk have med tunnelvejen under hovedvej 10

Situationsplan 1:500

Det østlige læskur på den store legeplads

Gymnastiksalsbygning. Ved udnyttelse af terrænfaldet er der skabt mulighed for at lægge cyklekælder i en underetage

Hovedindgang

Normalklassefløj

Søndermarkskolen i Horsen

Arkitekter M.A.A. Chr. Holst, Erik Hols
Aage Holst og Palle Jacobsen

Ingeniør: Stadsingeniøren i Horsens. 727

Grunden: Areal 37 500 m², beliggende på et ti dels opfyldt areal som nabo til jernbanen om givet af halvhøj boligbebyggelse.

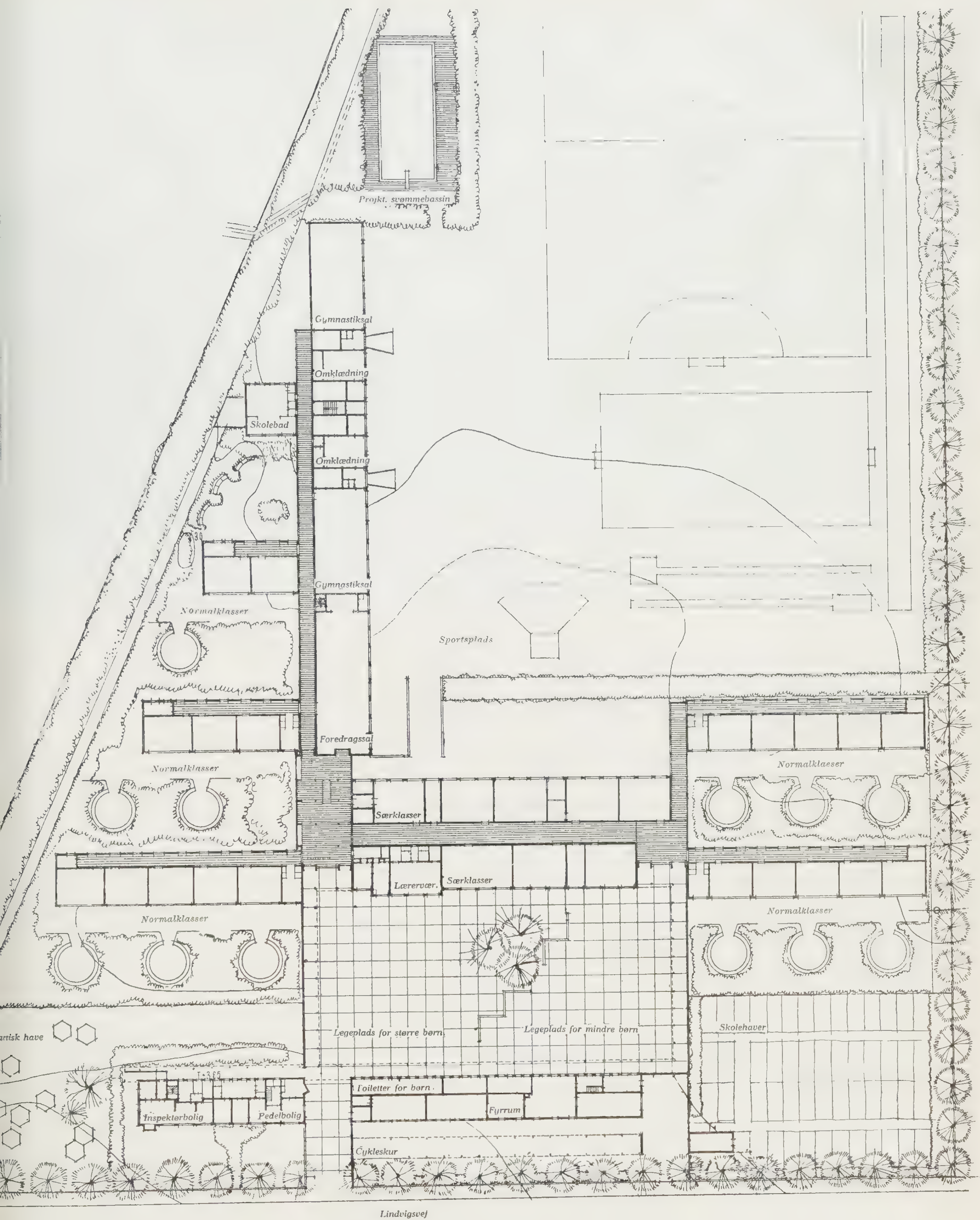
Konstruktion: Gangsider og gavle af murværk vinduesvægge af træskeletkonstruktion beklæd med eternit, tegltage. Flade gange er udfø af jernbeton. Hele skoleanlæget er opført i ee etage.

Plan: 20 normalklasser placeret i mindre syd vendte fløje. Midtergangsbygning med sæ lokaler, lærerværelse og kontorer, særlig fes sal og 2 gymnastiksale. Mellem klassefløjen er udlagt beplantede undervisningsgårde.

Bebygget areal: 5400 m². *Rumfang:* 30000 m

Opført: 1948–1951.

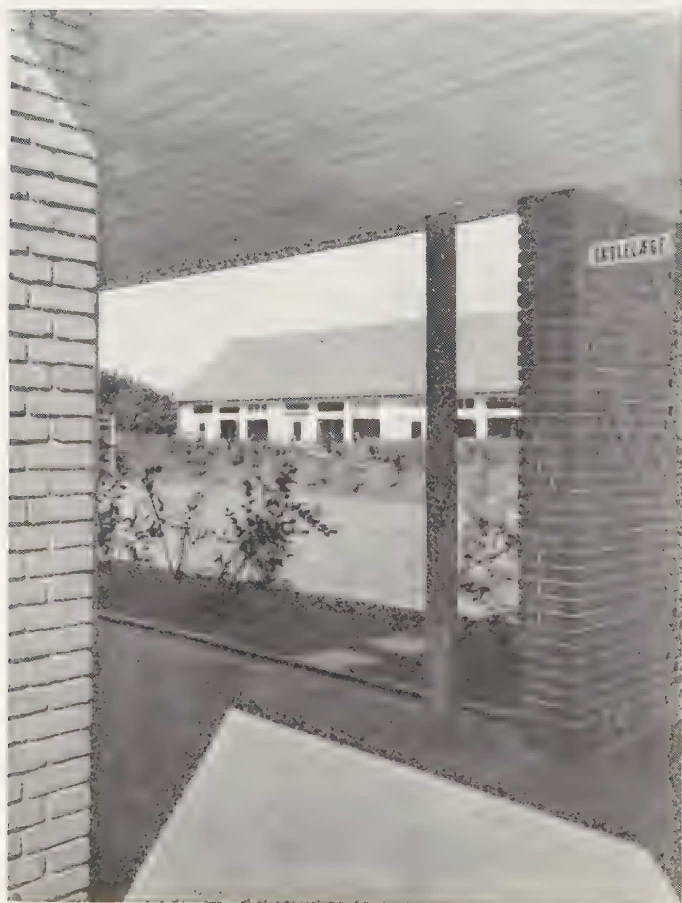
Fotografier: Ellen Jespersens Eftf.

Chr. Holst, Erik Holst, Aage Holst og Palle Jacobsen: Søndermarkskolen i Horsens. *Plan 1:800*

Normalklassefløj med undervisningsga

Chr. Holst, Erik Holst, Aage Holst og Palle Jacobsen:
Søndermarkskolen i Horsens
Fra hovedindgangen, indblik til normalklassefløj

Fra småbørnsafdelingen, have mod Skovgårdsvej

Skovgårdsskolen i Gentofte

Arkitekter: M.A.A. Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jensen 727.1

Medarbejdere: Arkitekt Jørgen Rosenkjær på tegnestuen, Arkitekt M.A.A. Tyge Arnfred som tilsynsførende.

Ingeniør: Civilingeniør Heilmann, tekniske installationer, civilingeniør B. B. Bendtsen, statiske konstruktioner.

Grunden: Areal 28 500 m², beliggende i et boligkvarter ved Skovgårdsvej.

Konstruktion: Murstensydervægge, jernbetonetageadskillelser og tegltag. Hele skoleanlæget er udformet som eenetages bygninger, dog med udnyttelse af terrænforholdene til en eensidig underetage med særklasselokaler.

Plan: Skoleanlæget er udformet som et sammenhængende anlæg grupperet omkring 2 gårde, en mindre til småbørnsafdelingen med 8 klasser, legesal og småsløjdlokale, og en hovedskole med 16 normalklasser og 6 specialklasser. Endvidere findes forsamlingssal med scene med plads til ca. 400 mennesker, de nødvendige kontorer m. m. samt 2 gymnastiksale.

Bebygget areal: Småbørnsskolen 880 m², hovedskolen 3360 m² incl. salen. *Rumfang:* Inclusive kælderlokaler 28 540 m³.

Samlede håndværkerudgifter inclusive inventar og omkostninger: 4.1 mill. kr.

Opført: 1949–51.

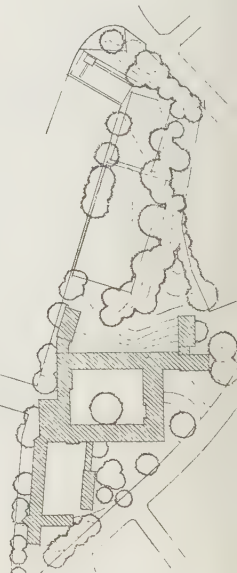
Fotografier: Strüning.

Hovedindgang til store legeplads, sydside

Plan af særklasser i kælderen

Indgang t
hovedafdel

Situationsplan 1 : 5000

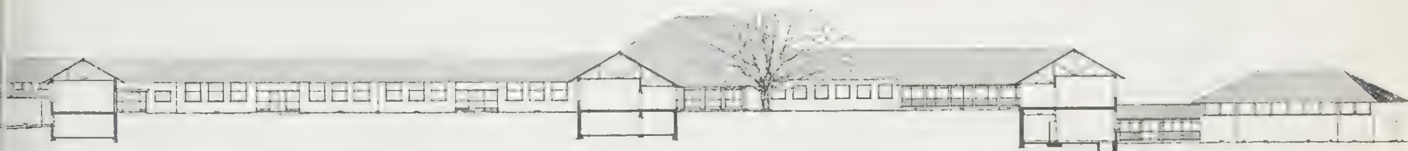
Indgang til småbørnsafdelingen

Plan af stueetage

Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jense
Skovgårdsskolen i Gentofte
Planer og façader 1 : 800

Legepladsen i småbørnsafdelingen, i baggrunden indgang til forsamlingssal og det store vinduesparti til håndgerningsklassen i hovedafdelingen

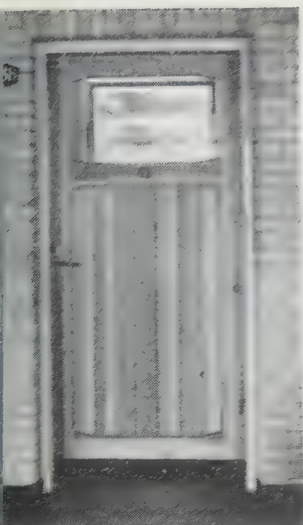
Façade mod legepladserne og snit

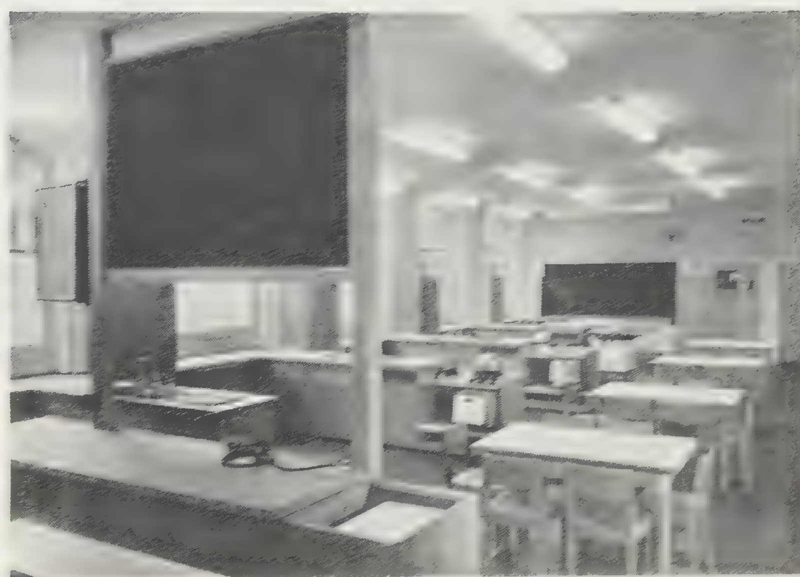
Legepladsen i hovedafdelingen set fra hovedindgangen, i baggrunden indgangen til forsamlingssalen

Hans Erling Langkilde og Tr. Martin Jensen. Skovgaardsskolen i Gentofte

lassedør set fra gangen

terior fra festsalen

Skolekøkkenet

Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jensen: Skovgårdsskolen i Gentofte

Gang i hovedafdelingen med de små tan[illegible] mod skolegården

Façade mod sydøst

Normalklassefløje

Plan af overetage

Plan af underetage

Emil Jauch og H. Bürgi: Skole i Felsberg, Luzern. *Planer og façade 1:800*

Gymnastiksalsbygningen

Skole i Felsberg, Luzern *727.1*

Arkitekt Emil Jauch og H. Bürgi, B.S.A.

Grunden: Areal 14 300 m², beliggende i et couperet terræn med ca. 10 m fald mod sydvest. Fra øst er der udsigt mod sø og bjerge.

Konstruktion: Murstensydervægge med udvendig puds, jernbetonetageadskillelser og tegltag. 3 normalklassefløje i 2 etager, gymnastiksal i særlig bygning.

Plan: 3 fløje med hver 4 klasseværelser samt sløjdlokale, håndgerningslokale, skolekøkken, sangklasse, børnehave til 40 børn samt gymnastiksal og nødvendige kontorer m. m.

Rumfang: 19 500 m³.

Samlede håndværkeromkostninger: 1.782.500 Schw. frs.

Opført: 1946–1947.

Fotografier: Laubacher og Pfeifer.

Indgang til skolen

Façade mod legepladsen, tilvenstre normalklassefløj

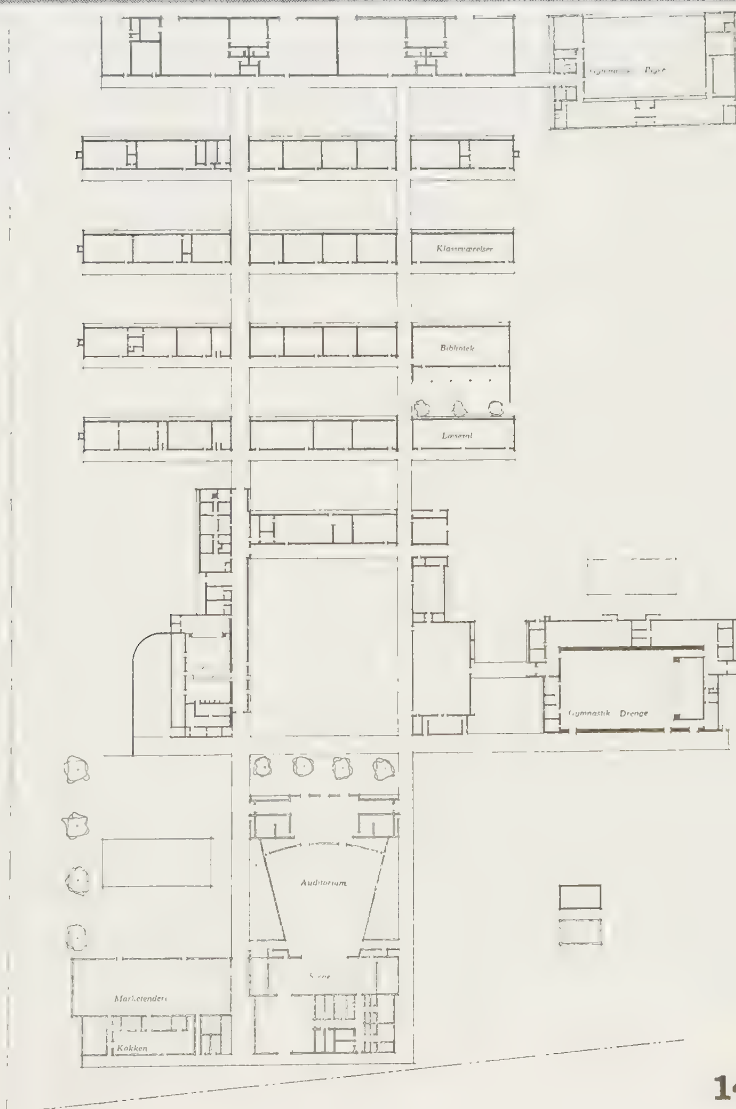
Normalklasse

Indgang til gymnastiksalen

Plan 1 : 200

Skole i Lafayette, Californien

Arkitekter: Franklin, Kump og Falk *727.1*

Grunden: Skoleanlæget er placeret samlet i den vestlige del af grunden, den østlige og nordøstlige del benyttes til lege- og sportspladser.

Konstruktion: Ydervæggene er en træskeletkonstruktion, udvendig pudset, tage har træspær og er beklædt med kobber. Alle bygningerne er eenetages og skillerum m. v. er konstrueret flyttelige.

Plan: Bygninger med klasseværelserne er forbundet med et system af sammenhængende friluftsgange.

Samlede byggeomkostninger (incl. grund, inventar og omkostninger): 260.000,– $.

Opført: 1940.

Fotografier: Esther Bron.

Luftfotografi af hele skoleanlæget

Normalklassefløj og interiør fra normalklasse

Franklin, Kump og Falk: Acalanes school, Lafayette, Californien

Façadedetaille med vinduer til normalklasse

Korsagerskolen i Husum, København

Arkitekt M.A.A. Magnus Stephensen *727.1*

Ingeniør: Københavns Kommunes rådgivende ingeniørkontor.

Grunden: Areal 21 413 m² beliggende ved Gisingevej i et parcelhuskvarter.

Konstruktion: Murede ydervægge, støbte etageadskillelser og tag. Hele skoleanlæget er opført i een etage.

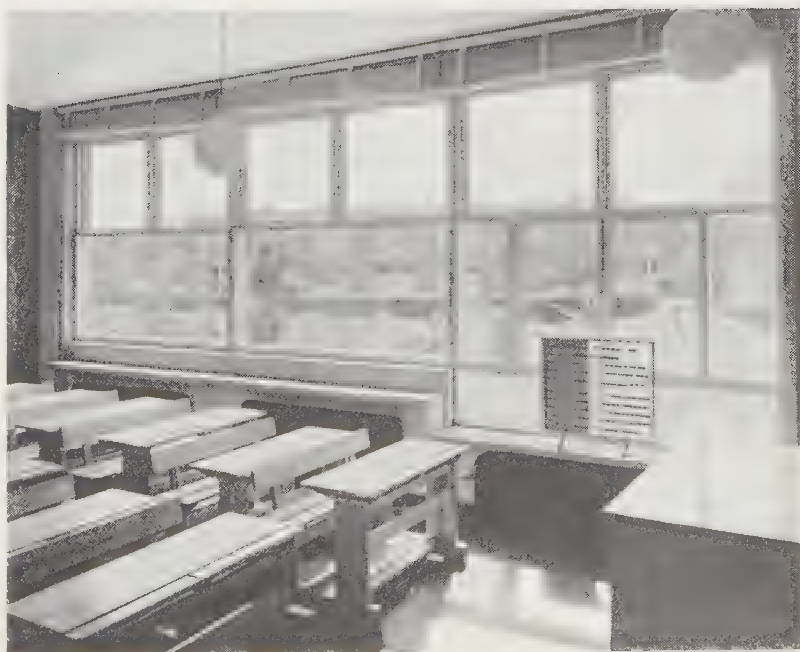
Plan: 29 normalklasser, lærerværelse og specialklasser samt 4 gymnastiksale, kontorer, aula m. v. er beliggende i stueetagen. I kælderetagen ligger bespisningslokale med køkken, skolebad, omklædning m. v.

Bebygget areal: 5800 m². *Rumfang:* ca. 35000 m³.

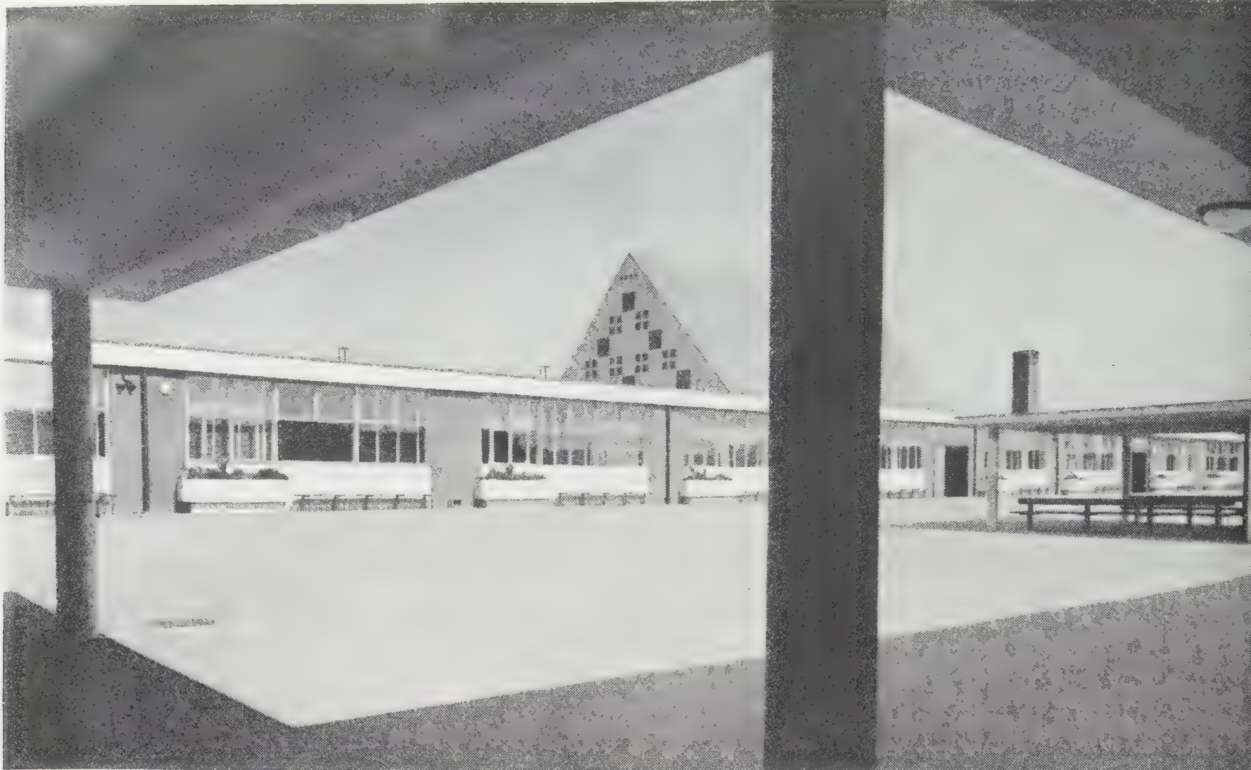
Samlede håndværkerudgifter: 2.850.000 kr.

Opført: 1947–1951.

Fotografier: Erik Hansen.

Interiør fra normalklasse

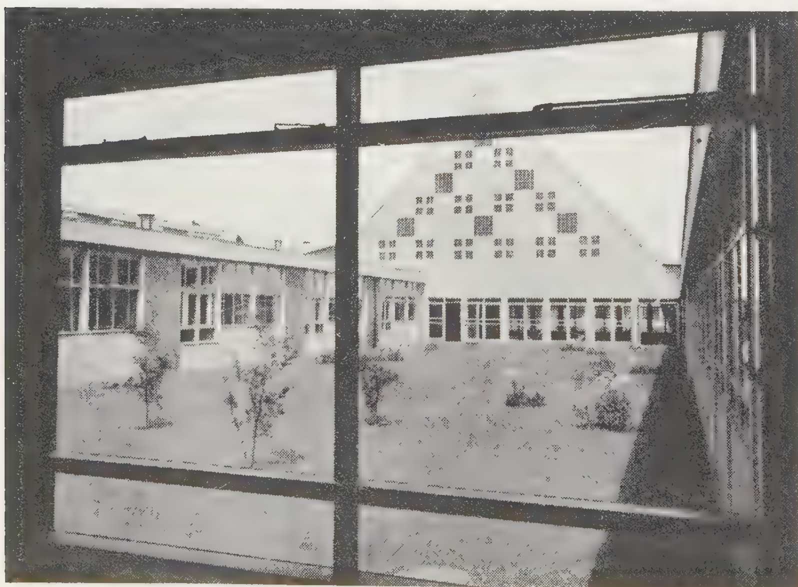

Façade mod legepladsen

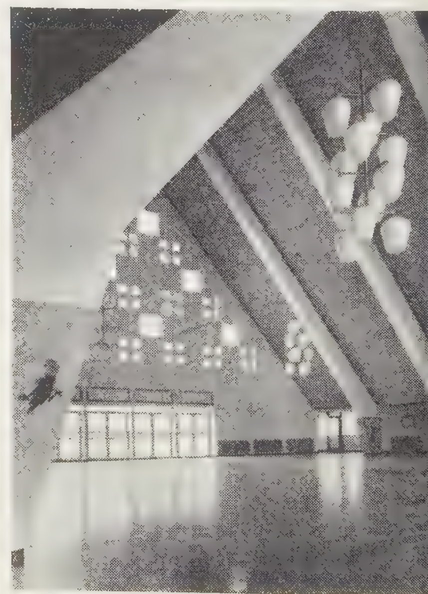
Snit i au

Façade mod legepladsen

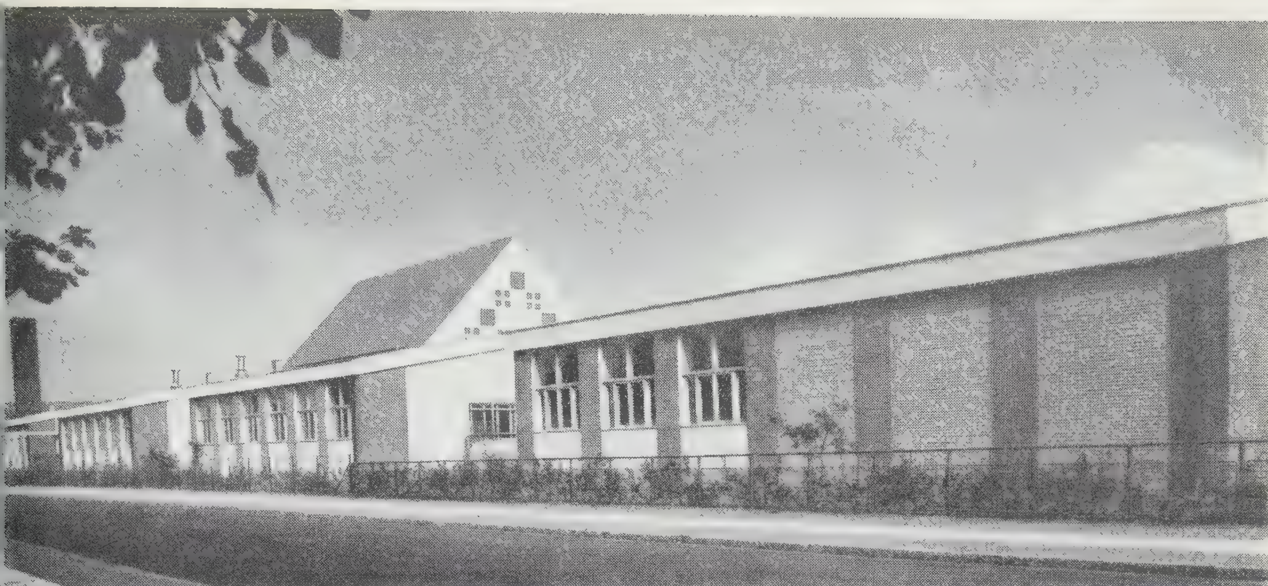

Udsigt til en af grønnegårdene

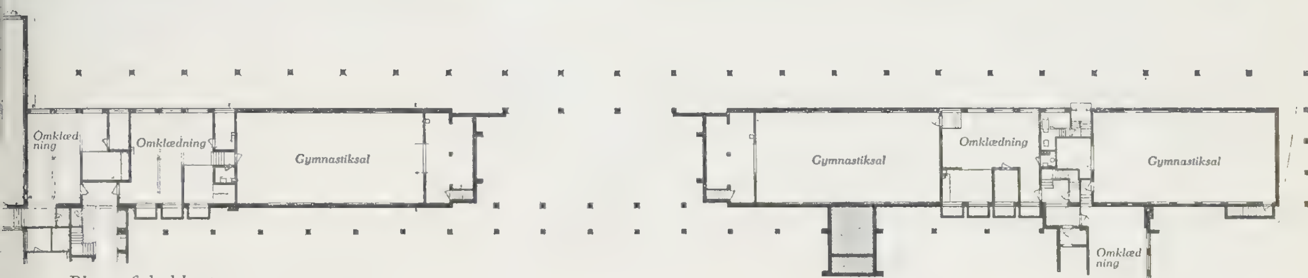

Interiør fra aula

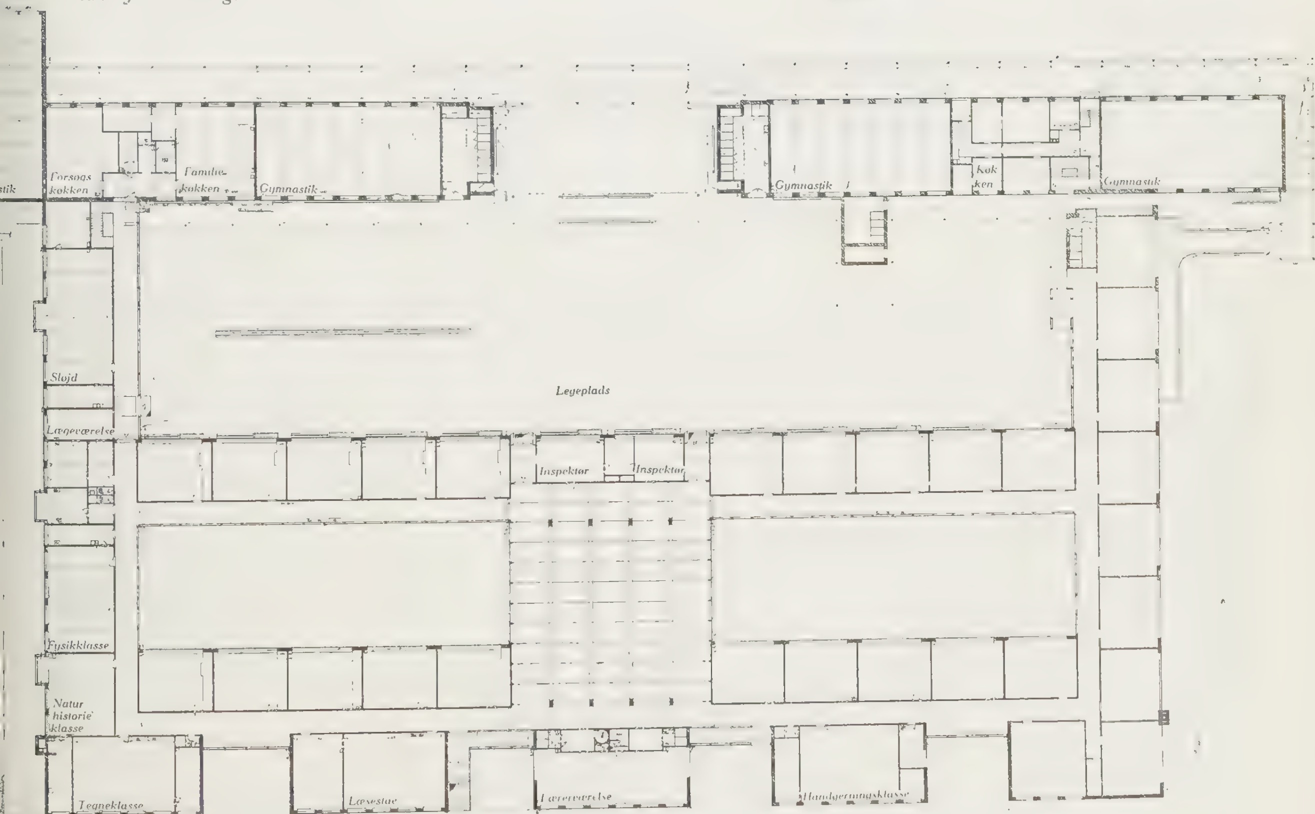
Magnus Stephensen: Korsagerskolen i Husum, København. *Axonometri*

Façade mod Tersløsevej

Plan af kælderetage

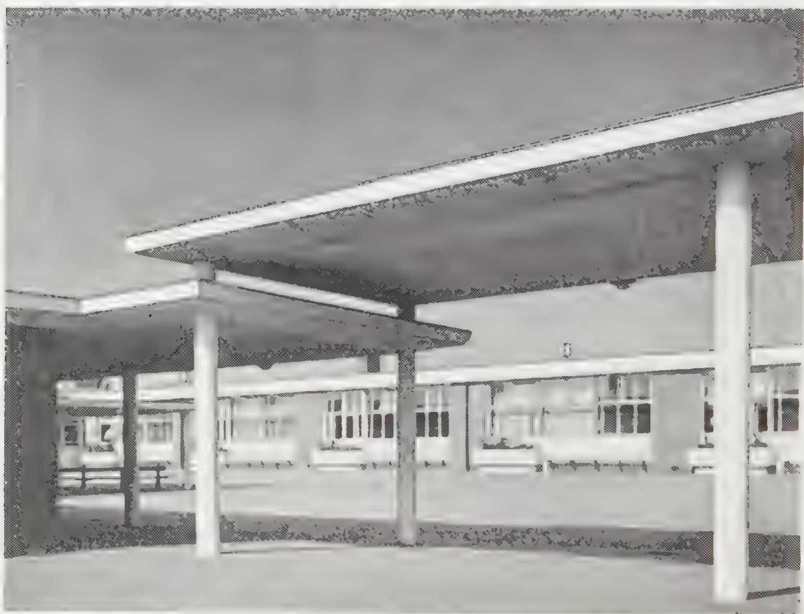

Plan af stueetage

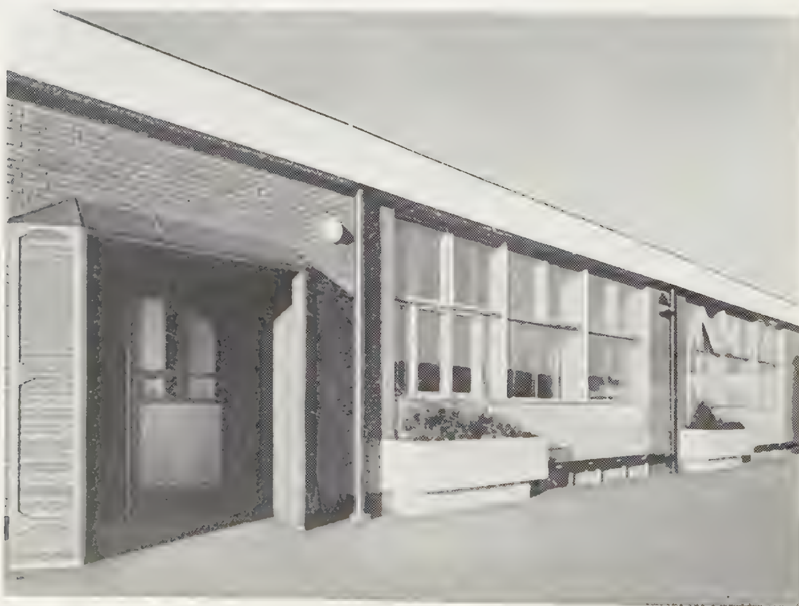
Magnus Stephensen: Korsagerskolen i Husum, København. *Plan og façade 1 : 800*

Indgang fra legepladsen til småbørnsklasserne

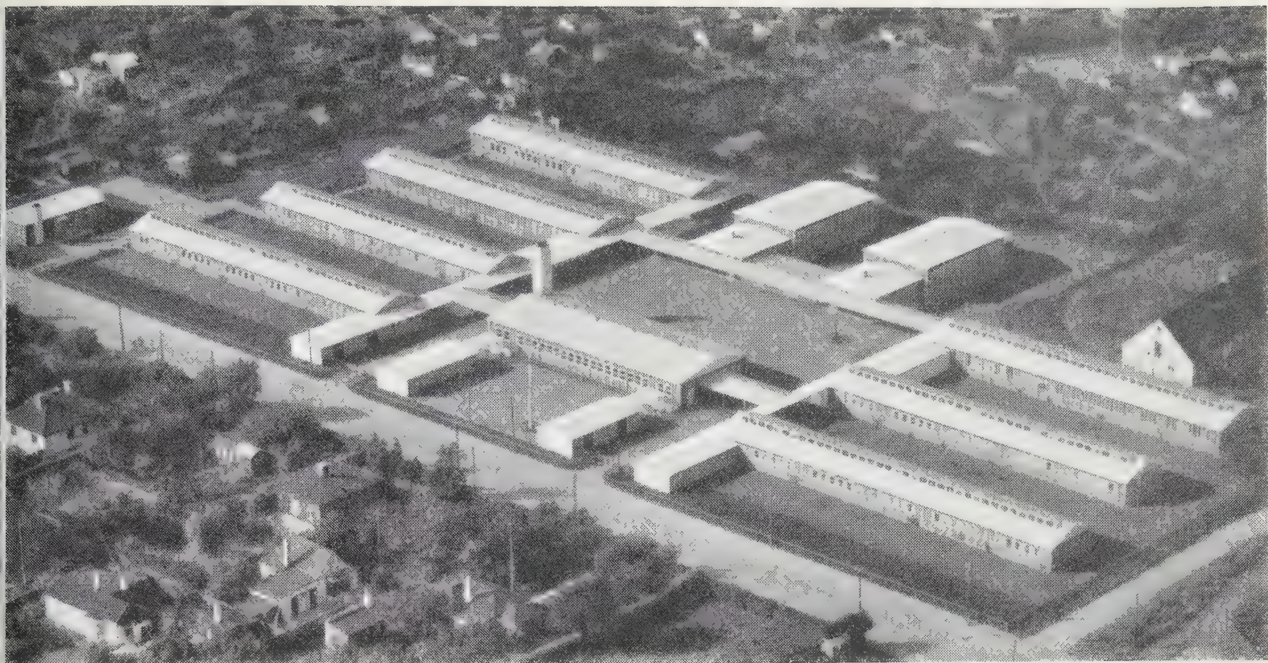

Overdækket gang mellem gymnastiksalene, set fr sportspladsen mod legepladsen

Indgang fra legepladsen til aula

Magnus Stephensen:
Korsagerskolen i Husum, København

Luftfotografi

Ny Østensgård skole, København

Stadsarkitekt M.A.A. F. C. Lund

Medarbejder: Knud Holmgård. 727.1

Ingeniør: Københavns kommunes rådgivende ingeniørkontor.

Grunden: Areal 16.200 m², beliggende i et kolonihaveområde.

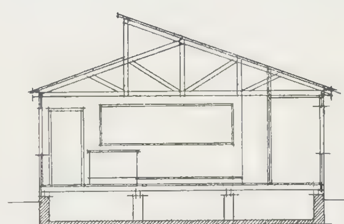
Konstruktion: For at få materialebevilling til denne skole var det nødvendigt at tilbyde at lade den udføre af ledigblevet barakmateriale. En del relativt høje og brede barakker kunne anvendes til specialklasser, men den almindelige baraktype var for smal, for lav og for mørk til normalklasser. Der er bødet på disse mangler, dels ved at gøre gangene smalle, men med udvidelser ved klassedørene, hvor dette kunne ske uden gene for bordopstillingen; dels ved at inddrage rummet mellem gitterspærene og etablere et gennemgående ovenlys ved forlængelse af den ene tagflade.

Plan: Fra den centralt beliggende legeplads udgår mod øst og vest henholdsvis 3 og 4 fløje med normalklasser og specialklasser. Mod nord er anbragt de to gymnastiksale og mellem legepladserne for større og mindre børn er en centralbygning med lærerværelse, kontor og spiselokaler placeret. Alle bygninger er forbundet med åbne, overdækkede gange, der tillige tjener som læpladser. Skolen rummer 20 normalklasser samt de sædvanlige specialklasser.

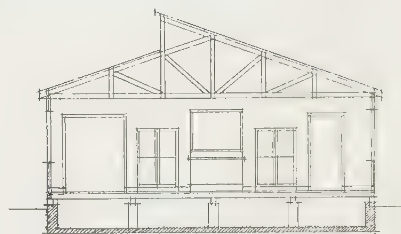
Bebygget areal: 4800 m². *Rumfang:* 24000 m³.

Samlede håndværkerudgifter (bygningsarbejder): 1.600.000 kr.

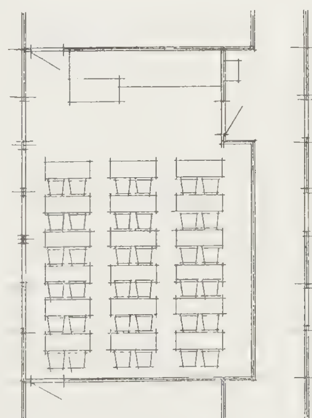
Opført: 1950.

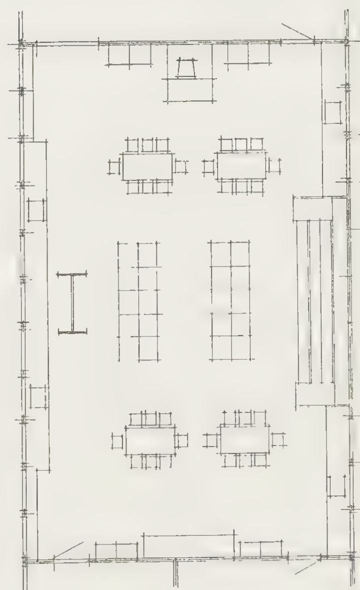
Snit i normalklasse

Snit i skolekøkken

Plan af normalklasse

Plan af skolekøkken

Planer og snit 1 : 200

Façade af normalklassefløje mod nord med snit gennem legepladsen

Det vestlige læskur set fra legepladsen

Snit

Snit og gavl af gymnastiksal

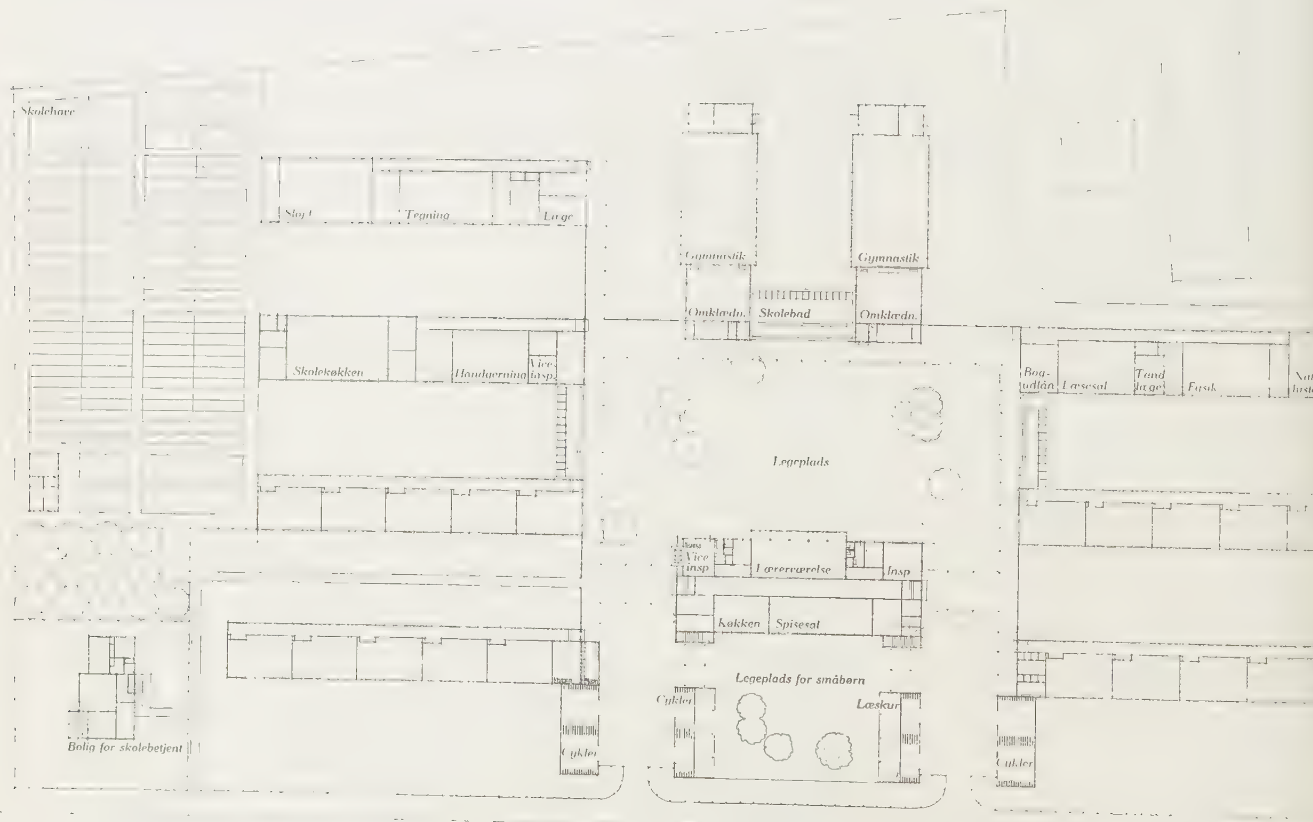
Snit gennem klassefløjene

Façade af særklassefløj mod syd og snit gennem legeplads

Façade mod vejen

Stadsarkitekt F. C. Lund: Ny Østensgård skolen i København. *Medarbejder: Knud Holmgaard. Plan, snit og façade 1 : 1000*

Fløj med normalklasser og gavl af centralbygningen

Den store legeplads set mod gymnastiksalsfløjen

Stadsarkitekten i København:
Ny Østensgård skole, København

Centralbygningen, side mod den store legeplads

Forslag af billedhugger Henrik Starcke til en skulpturel udsmykning. Den nærmere opstilling er endnu ikke bestemt

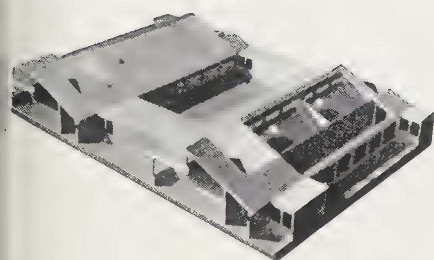

Fløj med specialklasser

.açade mod nord. modelfoto

Modelsnit

.Iunkegårdsskolen i Gentofte

.rkitekt M.A.A. Arne Jacobsen

ıgeniør: Birch & Krogboe. 727.1

'runden: Areal 23 026 m², beliggende ved Vangedevej i et boligkvarter.

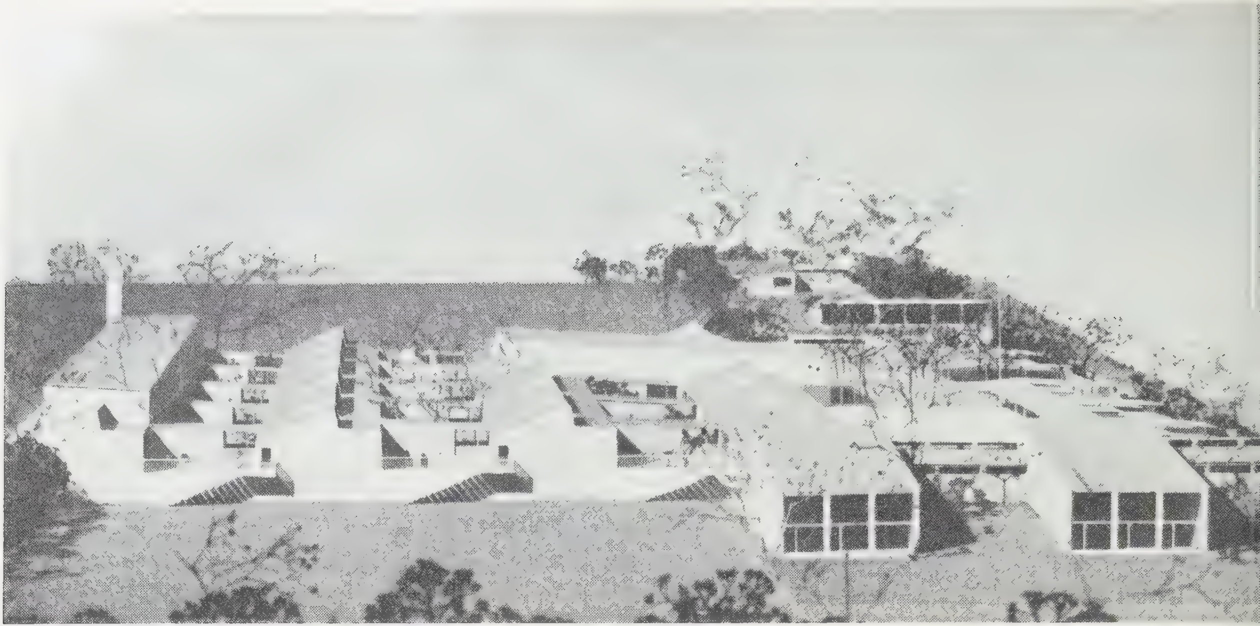
Konstruktion: Skolen er endnu under projektering. Systemet af normalklasser og gange tænkes udført med bærende, gennemgående skillerum i gule mursten. Tagkonstruktion af porexbjælker dækket med tagpap. Særklassefløjen udføres som en jernbetonskelet bygning med brystninger af lette trækonstruktioner.

Plan: 25 normalklasser i een etage, samlet parvis udfor små blomstergårde. Særklassefløjen er i to etager. Indgangspartiet opdeler arealet i en legeplads for større børn mod vest begrænset af to gymnastiksale, og en småbørnslegeplads, mod øst begrænset af en småbørnsgymnastiksal.

Bebygget areal: 5437 m². *Rumfang:* 26 773 m³.

Detailbillede af festsal mod nord, modelfoto

Façade mod vest, modelfoto

Læge
Sløjd
Sløjd
Tegning
Læsesal
Håndgerning
Garderobe
Lærerværelse
Scene
Garderobe
Gymnastik Piger
Bad Omklædn
Gymnastik Drenge
Legeplads for de store
Legeplads for de små
Omklæd
Cykler
Drenge
Cykler
Piger
Drenge
Piger
Cykler
Gymnast

Arne Jacobsen: Munkegårdsskolen i Gentofte. *Plan 1 : 800*

Kul til hele vinteren i stedet for koksrationen

Narkotika

Koksrationen kan ombyttes til Kul

Der kan faas 13 Hektoliter Kul

Alle får frit valg mellem koks og kul

Men alle koksmærker skal afleveres, hvis man vil have indkøbs-
tilladelse til kul — De første koksmærker frigives mandag

Knapt med koks – men noget rigeligere med kul – hvad betyder det for Dem? Det betyder, at De i vinter vil have betydelig fordel af et automatisk stokerfyr. Det er specielt konstrueret til fuldstændig udnyttelse af kullets brændselsværdi, og hvad det betyder i besparelser fremgår af nedenstående beregning af varmeprisen i henholdsvis en kokskedel og et stokerfyr:

Koks: brændværdi 6700	Kul: brændværdi 6000
Nyttevirkning .... 75 %	Nyttevirkning ved stoker ..... 75 %
Kokspris pr. ton 1/8 1951.. kr. 240.00	Brændselspris pr. ton..... kr. 155.00
Varmepris ca. **48 kr.** pr. million kalorier.	Varmepris ca. **34 kr.** pr. million kalorier.

Difference: Kokskedel 40 % dyrere end stokerfyr.

Hertil kommer, at et SMITHHÜTTE stokeranlæg ikke er kræsent med hensyn til, hvad De putter i det. Skulle den udenlandske brændselssituation svigte, vil De også med indenlandsk brændsel kunne konstatere stokeranlægets overlegenhed. Og så er det renligt at fyre med stoker, det vil fryde enhver husvært og varmemester.
A/S DANSK STOKER's ingeniører giver Dem gerne råd og vejledning. Ring eller skriv efter brochure.

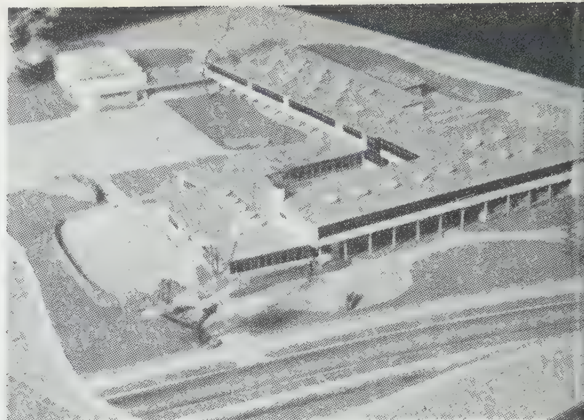
SMITHHÜTTE KEDLER & STOKERS

DANSK STOKER

& VARMEKEDEL KOMPAGNI A/s

København: Bredgade 58, BYen 8270

Aarhus: Ny Banegaardsgade 45, tlf. 1023 **Odense: Søndergade 2, tlf. 8842**

Modelfoto

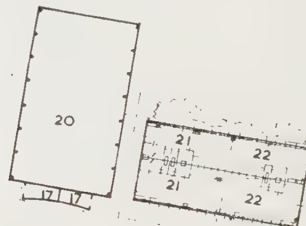
Gymnasium i Hendom Claremont, England
Arkitekt: C. G. Stillman

Dette projekt, efter hvilket der i løbet af kort tid opføres en skole for 680 drenge og piger, repræ- terer en ny løsning til opfyldelse af undervisni ministeriets generelle krav om nedsættelse af bebyg areal pr. elev for derved at opnå reduktioner af m rialeforbrug og anlægsudgifter.

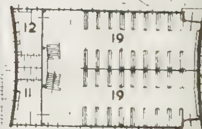
Ved hoveddispositionen er foretaget en opdeling bygningen, der deler denne i 5 adskilte funktio grupper:

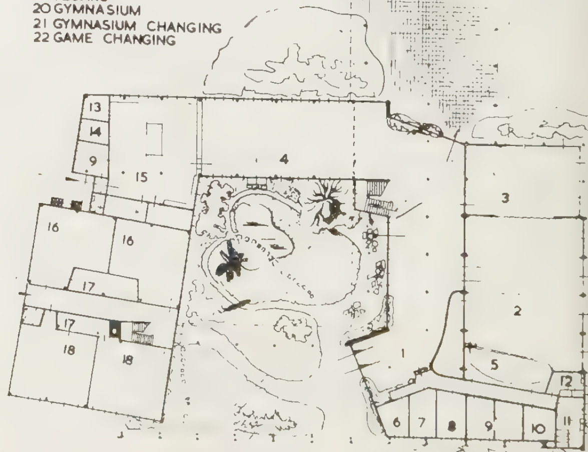
1) Forhal, administrationslokaler, forsamlingssale spisestuer m. m.

2) Afdeling med lokaler for sløjd- & skolekøkk undervisning.

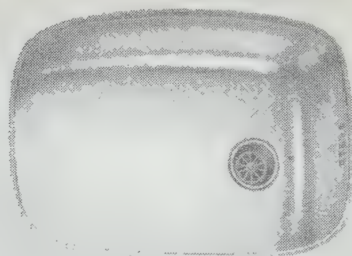
1 ENTRANCE HALL
2 ASSEMBLY HALL
3 SMALL HALL
4 DINING ROOM
5 STAGE
6 SECRETARY
7 HEAD TEACHER
8 HEAD MISTRESS
9 STAFF
10 MEDICAL INSPECTOR
11 FEMALE LAVATORY
12 MALE LAVATORY
13 OFFICE
14 DRY STORE
15 KITCHEN
16 DOMESTIC SCIENCE
17 STORE
18 WOODWORK
19 CLOAKS
20 GYMNASIUM
21 GYMNASIUM CHANGING
22 GAME CHANGING

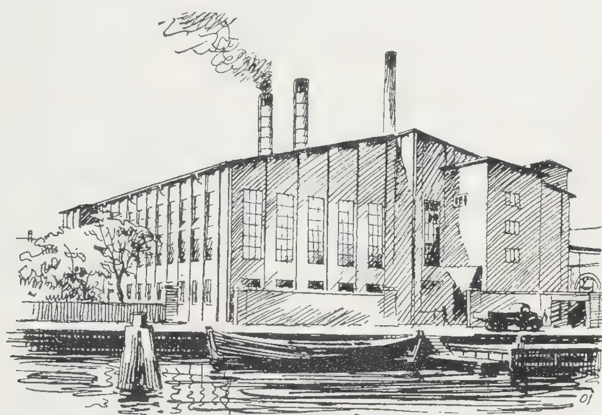

Plan af stuen

(Teksten fortsættes på omstående

LYSKOPI

Plan af 1. sal

C. G. Stillman: Gymnasium i Hendom Claramont

3) Garderober og toiletter.
4) Gymnastiksal med omklædningsrum, og
5) Normal- & specialklasseværelser.

Sidstnævnte grupper er placeret på 1. sal og h trappeforbindelser direkte til tre af de i stueetag anbragte grupper.

For at udnytte grundarealet bedst muligt, og for skabe intim kontakt mellem dettes enkelte dele, c. halvdelen af 1. salen opbygget på søjler, således fri færdsel herved er muliggjort under denne del bygningen.

Den sekundære opdeling af bygningsgrupperne klasseværelser og andre rum er overalt foretaget m letvægts-materialer med henblik på opnåelsen af bevægelighed i planen, for derved at kunne imø komme fremtidig udvikling, forårsaget af ændre undervisningsmetoder.

(Efter Arch. Design, april 19

En Hertfordshire skole
Southill, Hempel Hempstead, England
Arkitekter: Harrison & Seel

Denne Hertforshire under- & mellemskole for 3 elever er opført efter Hertfordsystemet: „Prefabricat but flexible" (se *Arkitekten*, ugehæfte 5 og 6, 1951). Det har dog på grund af det stærkt kuperede terr været påkrævet at skabe en vandret basis af murva for skeletkonstruktionen, og der er foretaget en enk afvigelse fra systemet, idet man har valgt at indsæ trævinduer i stedet for de til dette hørende met vinduer. Denne ændring anses for at være en for og har ikke voldt vanskeligheder af nogen art. Skolen indeholder 8 klasseværelser, der er place

(Teksten fortsættes på omstående

med indbyrdes forskydning med det formål genn store, sydøstvendte hjørnevinduer at opnå en god ensartet belysning af hele rumdybden. Udvidelser korridoren tjener som spise- & legepladser.

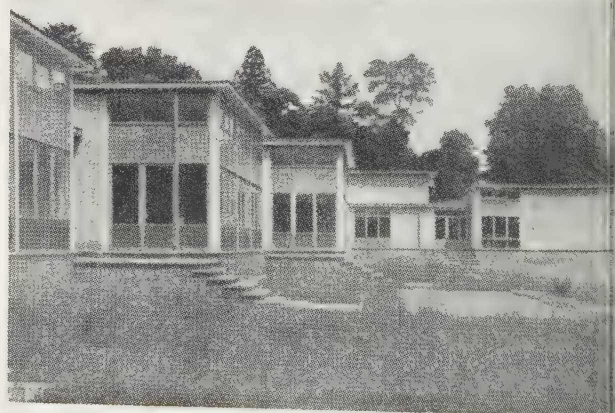
Bygningen indeholder mange interessante og c hyggeligt gennemarbejdede konstruktionsdetaill hvoraf fremhæves en smuk løsning af trappegelænd med todelt håndliste for henholdsvis større og minc børn.

Udover etablering af mindre, planerede underv ningsterrasser i det mod øst faldende terræn har m ladet dette henligge som en græsklædt naturpark, c harmonerer fint med omgivelserne og er en lar bedre legeplads end den konventionelle, firkante form med hård belægning.

(Efter Building, september 19

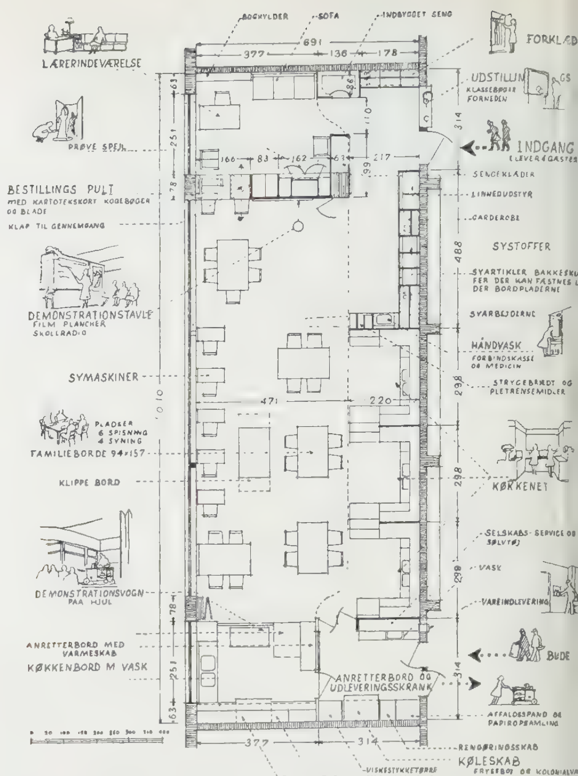

Hovedindgang

Plan

Fløj med småbørnsklasser

Harrison & Seel: Kommuneskole i Southill, Hempe Hempstead

(Teksten fortsættes på omstående si

Skitse af amerikansk skolekøkken

Følger vore skolekøkkener tidens tar

Af Ulla Tafdrup

I tidsskriftet *Husholdningslærerinden* nr. 15 har fru U Tafdrup skrevet en artikel om skolekøkkener og sko køkkenundervisningen. Af artiklen gengives i det f gende nogle afsnit.

Skolekøkkener i U.S.A.

Nyere skolekøkkener i amerikanske kommunesko er gennemgående som vedstående plan. Den er ta fra en publikation på 25 sider, som Illinois univer tetet har udgivet med en husholdningskonsulent en arkitektprofessor som medarbejdere, og som så blive anvendt som vejledende grundlag af de ar tekter, der beskæftigede sig med skolebyggeri – art tryksag, der svært savnes af de skolebygger arkitekter herhjemme.

Skolekøkkener har dog ikke altid den viste dobb funktion – syskole og køkken på samme areal, m også dette, synes jeg, giver stof til eftertanke i betra ning af vor anspændte økonomiske situation og la kommunernes tarv iøvrigt.

Man finder ingen større særskilt lokale til teoret undervisning ej heller en fast demonstrationsskran men et demonstrationsbord på hjul, mobile stole, stort farvelagt tavlemateriale (der suppleres med fi og tidsskrifter) og mange små letfattelige, farvela publikationer, der med tegnestifter opsættes på d dertil egnede korktavle.

Borde og stole er ensartede (et enkelt bord har h landsk udtræk), så disse kan anvendes til flere forn i forskellige opstillinger. Fra lærerindens rum, d tillige anvendes som „prøveklud" for stuerengør og sengeredning af den nedklappelige indbygge seng, er der opsigt med både indgangen, forråde skolekøkkenet og „det rigtige køkken". Dette anv des ikke alene i undervisningen, men også som k

(Teksten fortsættes på omstående

ken, når skolen har bespisning ved lærermøder el festlige lejligheder.

Det store undervisningslokale er opdelt i 3 mind køkkener, alle indeholdende det samme, nemlig opvaskebord, gas- eller elkomfur, serviceskab, kos skab og arbejdsbord. I de skolekøkkener, jeg havde dog alle de små køkkener en forskellig u formning.

Man tilstræber ved denne varierende opstilling af el menterne at lære eleverne hvert sted at indrette så praktisk som muligt, selv om forholdene ikke byd det, og give dem mulighed at drage sammenligning mellem de forskellige opstillinger.

Misforholdet mellem lokaler og undervisning

Kravene til skolekøkkenlokalerne er i de større da ske skoler sat op i et efter min mening helt urimeli plan, ikke mindst i forhold til det antal undervisning timer eleverne har haft og det, de har lært, når forlader skolen.

Ikke mindst derfor har vedstående plan bud til Vi er tvunget til at spare; men det er katastrofa at man nu helt *undlader at bygge* det antal skolekøkk ner, man burde efter eksisterende og kommende ele antal (her slet ikke det ringe timeantal taget i b tragtning), fordi man *forståeligt nok ikke har råd til honorere de krav med hensyn til det m² tal og det uds* (som oftest dobbelt), der fordres.

Vi har bestemt ikke for mange skolekøkkener, m derimod for mange teorilokaler. Tidsspildet ved transportere eleverne fra den ene skole til den and fremmer ikke respekten for faget. Avisskriveriet o at „det er noget, der kan læres i hjemmet", er nog snak, for i 1/3 af alle byhjem f. eks. er mødrene ik beskæftiget i hjemmene om dagen, og hverken eller flertallet af deres hjemmearbejdende medsøst har vel forudsætninger nok til at kunne lære fra s om sund kostsammensætning og rationelle arbejd metoder.

Hæfter om skoler

Skolebyggeriet og skolespørgsmål har ofte været b handlet i *Arkitekten*. Nedenfor gengiver vi en lis over de senere års skolehæfter.

Månedshæfter

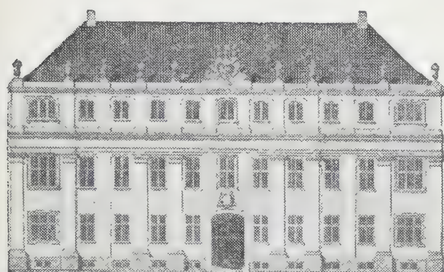
Nye københavnske skoler: Kommuneskole i Emdrup, af stadsarkitekt M.A.A. Poul Holsøe. Kirkebjerg skole, af arkitekt M.A.A. Viggo Jacobsen. Lykkebo skolen, af arkitekterne M.A.A. S. C. Larsen og Helge Holm. (Månedshæfte 3/1944 uds.) Særtryk 1949 . . . . Kr. 3,5

Konkurrencen om Mosegårdsskolen i Gentofte, af arkitekt M.A.A. F. C. Lund. Månedshæfte 5/1943 . . . . *Udsol*

Teknisk skole i Odense, tilbygning og udvidelse, af arkitekt M.A.A. Johs. E. Mikkelsen Kjær. Udvidelse af Teknisk skole i Aarhus, af arkitekterne M.A.A. N. Chr. Skjøth og A. Mogensen. Månedshæfte 2/1942 . . . . – 1,

Marienlyst skole i Gladsaxe og udvidelse af Bagsværd skole, af arkitekt M.A.A. Vilh. Lauritzen. Månedshæfte 8/1941 . . . . *Udsol*

(Teksten fortsættes på omstående si

GUDS ŒYES WAGT, ER WERKETS WAGT.
17
31

ØstiftKreditF
ernes
orening
Stiftet 1851

Teknisk skole i Gjentofte, af arkitekt M.A.A. S. C. Larsen. Månedshæfte 8/1940 . . . . . Kr. 1

Efterslægtsselskabets skole, af arkitekt M.A.A. Henning Hansen. Månedshæfte 6/1940 . . *Uds*

Det tekniske selskabs skole, af arkitekterne M.A.A. S. C. Larsen og Aage Rafn. Månedshæfte 3/1940 . . . . Kr. 1

Korsløkkeskolen i Odense, af arktekt Jens Christensen. Månedshæfte 3/1939 . . . . . . – 1

Grundtvigsskolen og udvidelse af Østrigsgades skole, af stadsarkitekt Poul Holsøe s. m. F. C. Lund. Månedshæfte 5–6/1939 – 3

Nye københavnske kommuneskoler: Frederikssundsvejens skole, udvidelse, projekteret af arkitekt A. Ekberg, fuldført af arkitekt M.A.A. Johs. Carlsen. Bellahøj skole, af arkitekt M.A.A. Viggo Jacobsen. Skolen ved Sundet, af arkitekt M.A.A., professor Kaj Gottlob. Månedshæfte 11–12/1938 . . *Uds*

Skole i Suresnes v. Paris. Månedshæfte 5/1937 . . . . Kr. 1

Nye københavnske skolebygninger: Kathrinedalskole, af arkitekt M.A.A. professor Kaj Gottlob. Skolen ved Skellet, af arkitekterne M.A.A. Helge Holm og S. C. Larsen. Udvidelse af Christianshavns gymnasium, af arkitekt M.A.A. Thomas Havning. Månedshæfte 5–6/1935 . . . . – 3

Ugehæfter

Byggeprogram for skoler i Hertfordshire, af arkitekt M.A.A. Ole Bang. Ugehæfte 5 og 6/1951 . . . . – 1

Resultatet af konkurrencen om en gymnasiebygning i Nyborg. Ugehæfte 33/1950 . . . – 0

Resultatet af konkurrencen om en kommuneskole i Esbjerg, af arkitekt M.A.A., professor Edv. Thomsen. Ugehæfte 23/1950 . . . – 0

Centralskolen i Gedsted, af arkitekterne M.A.A. Fritz og Jens Madsen. Ugehæfte 25/1950 . . . . – 0

Dagslys i skoleklasser. Ugehæfte 4–5/1949 – 1
og ugehæfte 8–9/1949 . . . . – 1

Resultatet af en konkurrence om en kommuneskole i Rørbæk ved Saxkøbing. Ugehæfte 52/1949 . . . . – 0

Resultatet af konkurrencen om en kommuneskole i Rugkobbelkvarteret, Åbenrå. Ugehæfte 44–45-46/1949 . . . . – 1

Resultatet af konkurrencen om en kommuneskole i Dalum. Ugehæfte 27/1949. – 0

Resultatet af konkurrencen om en kommuneskole i Slagelse. Ugehæfte 22–23/1949 – 1

Resultatet af to skolekonkurrencer: Kommuneskole i Holstebro, kommuneskole og fritidshjem i Lyngby. Ugehæfte 30/1948 – 0

Konkurrencen om en kommuneskole i Hillerød, af Hans Chr. Hansen. Ugehæfte 5–6/1948 . . . . – 1

Fra en englandsrejse, af Hans Henning Hansen. Ugehæfte 38/1948 . . . . – 0

Store eller små skoler? (Efterskrift til et fællesmøde mellem pædagoger og arkitekter.) Ugehæfte 12–13/1947 . . . . – 1

(Teksten fortsættes på omstående

Skolebyggeriets fremtid

Af arkitekt M.A.A. Hans Henning Hansen

I *Den danske Skolehåndbog* har Hans Henning Hans der er undervisningsministeriets rådgivende arkitek skolespørgsmål, offentliggjort en særdeles interessa artikel om skolebyggeriets udvikling og fremtid. denne artikel bringes i det følgende to afsnit.

Skolen og den daglige levevis

„Renlighed er en god ting," sagde kællingen, h vendte sin særk nytårsaften – og selv om den omta dames handling næppe er i overensstemmelse med d vi i vore dage forstår ved renlighed, er der dog meni i det gamle ord; kun at vi nu betegner renligh ved det fine ord hygiejne, og lader begrebet dæk langt mere end den personlige rengøring.

Hvis man betragter de gældende bestemmelser skolebyggeri, vil man opdage, at de i meget v udstrækning dækker forhold, som ikke direkte tag sigte på at tilvejebringe de bedst mulige betingels for meddelelse af boglig eller praktisk belæring; m som gennem tilvænning og indirekte påvirkning tag sigte på at forbedre børnenes – de kommende slægte levevis – udfra det man nu anser for ønskværdigt opnåeligt på sundhedens område.

Velbelyste, velventilerede og velisolerede klassevære ser, borde og stole af den rigtige form, vaskeindre ninger i forhal eller skoleforstuer, legemsøvelser m påfølgende bad, særlige tørreskabe til gymnastikts særligt skolebad, børneklosetter, skolelæge – og skol tandlæge, skolebespisning o. s. v., o. s. v. Alle dis mange ting, som gradvis er blevet knyttet til bygg programmet, har ikke direkte noget med underv ningen at gøre; men er et resultat af det i dagligliv udenfor skolen opståede krav om forøget bekvemm lighed og legemlig sundhed, og har direkte indflydel på bygningernes udformning.

Jeg kender ikke noget bestemt mål for den indflydel glasarealets størrelse har på børnenes sundhed; m jeg kender den glæde der kan gribe en, når gråve afløses af solskin, og jeg kender den modbydeligh man kan føle ved at skulle opholde sig i et mør rum, når solen skinner udenfor. Børn er også en sla mennesker, og foruden den direkte gavnlige virkni på sundheden, som lyset har, må man ikke unde kende den psykologiske virkning af lyse og venli omgivelser. Såvel herjemme som i udlandet har ma forsøgt sig med friluftsklasser for på den måde opnå de gunstigste forhold med hensyn til såvel bely ning som ventilation; men nogen særlig fremtid h en sådan ordning næppe herhjemme, for bortset fr at vort hjemlige klima vil lægge netop den form f klasseværelser store hindringer i vejen, vil den isoleri fra naboklasser og resten af omverdenen – som er e forudsætning for at holde børnenes interesse fangen næppe kunne klares tilfredsstillende i det frie. Eft Københavns nye byggelov kræves, at et beboelsesru får en glasflade, som svarer til en tiendedel af gul fladen, efter de nugældende bestemmelser skal klasseværelse have tilsvarende forhold på en ottend del og en gymnastiksal på en sjettedel, medens ældr danske, og nugældende engelske bestemmelser kræved en femtedel. En glasflade på en ottendedel er no til at give huset en særlig karakter; men en femted er så meget, at man med en rimelig loftshøjde ikk kan opnå glas nok i den ene langvæg, men må sørg for lys også fra den modsatte side. Alle disse over

(Teksten fortsættes på omstående sid

Gustavsen
TAPETOPSÆTNING
ST. KONGENSGADE 92
TELEFON BYEN 9330
3 ledninger

SNEDKERARBEJDE
TØMRERARBEJDE
INVENTAR

TH. PEDERSEN & SØNNER
Frederiksgade 74
Tlf. Aarhus 765

Monteringer af
RESTAURANTER OG HOTELLER
TEATRE . BIOGRAFER
ENSE STOLE & MØBELFABRIK
v. POUL NIELSEN
IENRIETTEVEJ 1 og Annasholmsgade 9-11 . TLF. 898 ODENSE

TØMRERMESTER
P. JUL. HANSEN
SOLSORTVEJ 49
GOTHÅB 1380

anuel Jensen & H. Schumacher
er- og Entreprenørforretning A/S
lagt 1891

ırbejde Fundering Kloakarbejde Jernbeton
ərarbejde Hovedentrepriser Dampskorstene

thaabsvænget 4 · København F. · Telefon Ctr. 968

AJVA A/S SYDMARKEN 22-26, SØBORG
TELEFON: SØBORG 3801

AJVA VARMTVANDSBEHOLDERE
MED INDBYGGET FORVARMER

Fra 1930 til Dato leveret ca. 6000 Stk. i Størrelser fra 300-11000 Liter

MODSTRØMSVANDVARMERE
EVAPORATORER
OLIETANKE m. v.

ANSK LYSKOPI A/S KRONPRINSESSEG. 54
TELEFONER CENTRAL 1976 - CENTRAL 7629

KLARER ALLE OPGAVER INDENFOR
skopiering - Zinktryk - Duplikering Foto

KEMP & LAURITZEN

ELEKTRISKE ANLÆG

vejelser og krav får følger langt ud over selve klas værelset. Kan man ikke få glasareal nok i den langside, men skal have det også i den anden si er man næsten tvunget til at holde bygningen i etage; er man tvunget af aftrækskanalernes lige for til at have samme rumdybde eller rumbredde i etager over hinanden, er man enten henvist til give rummene samme størrelse, eller helt at undla at bygge i flere etager, og på samme måde k kravet om lydisolering af gulve, lofter og vægge ha en afgørende betydning for bygningsformen.

Hvis man kan sige, at kravene til det enkelte klas værelses indretning i første række tager sigte på skabe gode arbejdsforhold, og i ringere grad tag sigte på en direkte forbedring af børnenes sundhed tilstand, må det vist siges, at vort temmeligt besked krav om håndvaske i skoleforstuen på lige fod har hensigt at forbedre arbejdsvilkårene for undervisni gen og i sig selv at være en opdragelse til bedre lev vaner. Man skal lære at vaske hænder før man spis eller skriver, man skal lære at skifte fodtøj, man sk lære at anbringe sine ejendele på særligt dertil in rettede steder. Alt dette stiller krav også til bygninge som børnene færdes i, og vore nugældende krav „garderobebekvemmeligheder" er på flere punkt mere primitive end tilfældet er for eksempel ved nye engelske skoler. I de sidste nye, engelske landskol er selve skolegangen holdt helt fri for tøj og vask indretninger; medens der i mange bygninger som fo binder legepladsen med skolebygningen, er indrett plads til overtøj med særlige opvarmning og ventil tion – „så tøjet kan tørre i timerne" – toiletter håndvaske. – Alt på sin rette plads, korridorerne ikke opbevaringssted for fugtigt tøj og madpakk som måske er mindre fugtige, men omtrent lige vellugtende; man skal uvilkårligt gennem sin færd i skolebygningen vænnes til en ordenssans og lev vaner, som kan bruges også efter skoletid.

Det kan være vanskeligt at opstille nøjagtige regl for det nødvendige omfang af sanitære installation Herhjemme plejer man ved mindre skoler at sig at der skal være en vaskeplads for hvert sjette bar ved større skoler for hver tolvte barn, i England de tilsvarende til hvert ottende og hvert tolvte bar herhjemme forskriver man, at der skal være et for hver 30 drenge og hver 20 piger, i England det hver 25 drenge og hver 10 piger, og i Ameri har man på grundlag af meget detaillerede und søgelser opstillet lige så detaillerede regler; men ov alt er man enige om, at forholdene på skolen he må være en smule bedre end forholdene i hjemm På denne måde øges kravet til renlighed, og skol er samtidig – ikke mindst efter at skolebadet er blev indført – en nødvendig hjælp for de hjem, som den ene eller anden grund er under den ønskeli standard på det sanitære område.

Ingen finder vist på at pege fingre af skolernes sun hedspleje, så længe den indskrænker sig til installeri af håndvaske og wc'er og periodiske lægeundersøge ser; men skolebespisningen har – især i begyndelsen været genstand for diskussion, hjemmene skulle n selv bestemme, hvad ungerne skulle have at spis Efterhånden erkender man dog vist de fleste stede at den nøje beregnede kost, som udleveres på skole har haft stor betydning for børnenes sundhed,

(Teksten fortsættes på omstående s

hvis man herhjemme, som det gøres nogle steder udlandet kunne lade det gå på omgang mellem fo ældrene at hjælpe med til tilberedelsen af maden skolens køkken og opsynet med børnene i spisesale ville den sidste følelse af, at de stakkels børn ikke nær så god mad, som mors egen, vel efterhånd forsvinde.

At alle disse tekniske installationer og særlige rum garderober, lægeværelse med venteværelse, spises med køkken, skaber nye problemer for planlægninge behøver næppe at omtales; men man må gøre s klart, at når vi er begyndt at benytte skolen so opdragelsesanstalt i sund levevis og central for bø nenes sundhedspleje, er skolen blevet knyttet til udvikling, som i fremtiden kan komme til at stil store krav til dens bygninger.

Skolen og bygningsteknikken

„Et hus er en maskine til at bo i", har den fransk arkitekt le Curbuesier engang sagt. Hvis man med e maskine forestiller sig et larmende, snavset og osend apparat, som er skabt af onde mennesker udfra rent profitbegær, vil man være tilbøjelig til at stemp udtalelsen som et paradoks; men hvis man ved e maskine forstår det, som ordet egentlig betyder, *opfindelse*, vil man forstå, at udtalelsen nøjagtig dække sandheden. Et hus – en skole – er en ny opfindels hver gang. Ikke alene skal man finde ud af at placer alle rum og funktioner rigtigt i forhold til hinanden men skallen omkring rummene, begrænsningsfladern husets konstruktion skal være nøje i overensstemmels med husets brug, og de muligheder som en tidssva rende teknik giver en i hænde.

Indenfor byggematerialernes område er det kun f ting, der gennem skiftende tider kan betegnes som det bedste, det rigtige. At rytterskolerne en overgan havde stråtag, var fordi det på det tidspunkt var e god og økonomisk tagdækning, men når en hollands arkitekt for mindre end 20 år siden har givet en sto skole til mere end 1000 børn stråtag, kan man vær ganske sikker på, at en trang til romantik har fåe ham til at se bort fra kravet om tidssvarende bygge måde.

Ingen vil mere forlange, at en dampmaskine skal lign et græsk tempel, eller at en 3. klasses jernbanevog en række diligencer, der er hægtet efter hinanden En ting skal ligne det den er, en skole skal ligne e skole og ikke en herregård; og en skole bygget i 195 må hellere ligne andre huse bygget i 1950 end e skole bygget i 1850. Når der nu forlanges et vis belysningsforhold i klasseværelserne, og man på vor glasværker er i stand til for en nogenlunde rimeli pris at fremstille temmeligt store glasflader, er de ikke hensigtsmæssigt at udføre sine skolestuevindue med en vrimmel af sprosser og ruder, der har e størrelse svarende til en flaskebund. Når man i vor dage ved hjælp af jernbeton eller andre sammensatt konstruktioner i en etageadskillelse er i stand til a spænde over et selv nok så dybt lokale uden at kon struktionstykkelsen behøver at overstige 25–30 cm, e der ingen grund til at udføre et gammeldags hænge værk i tømmer, som umuliggør en udnyttelse af pladl sen over etageadskillelsen. Hvis løse borde og stole at letmetal og træ er bedre og billigere end faste bænke og borde helt af træ, må tanken ikke forkastes fordi man har svært ved at vænne sig til synet af de

(Teksten fortsættes på omstående side

hidtil ukendte. Nye materialer træder i de gam sted, og nye krav til bygningen betinger ofte h nye konstruktionsmåder. Vort traditionelle bygg materiale herhjemme gennem de sidste århundred har været mursten, et solidt og godt materiale; m måske ikke fuldt tilfredsstillende, og enerådende, hv det drejer sig om bygninger, hvis brug og form sk tilpasses skiftende tiders krav.

Dette spørgsmål om skolebygningens elasticitet – v overhovedet et af de vanskeligste at løse – blev berø allerede i 1938, da kgl. bygningsinspektør Thomas Ha ning, undervisningsministeriets daværende, rådgiven arkitekt, opførte en modelskole af træ på Bellahøju stillingen. Arkitekten udtalte om denne skole:

„Der er i og for sig intet i vejen for, at en såda træbygning opført på betonfundament og forsvarli isoleret vil kunne holde 60–70 år, og med gunsti priser på tømmermaterialet vil det utvivlsomt h være en besparelse i forhold til den almindelige bygg måde. Spørgsmålet har betydning, når man tænk på, at mange skolebygninger forældes i forhold til brugsmæssige og hygiejniske krav, længe før de by ningsmæssigt er slidt op, og at der derfor kan væ grund til at finde en byggemåde, hvor man kan reg med nedsat levetid og forholdsvis lavere byggesum

Dette er een måde at søge spørgsmålet om skoleby ningens elasticitet og ændringsmuligheder løst på, forsøg på at overføre princippet fra den amerikans bilindustri på skolebyggeriet: „Vi ved at det eksempl vi fremstiller i dag vil være forældet om så og så la tid, lad os da give det en udførelse, som gør, at d er udslidt samtidig med, at det er forældet." Sålæn bygningsindustrien imidlertid ikke er mere mekan seret end den er for øjeblikket, og i betragtning af stadigt stigende krav om slidstyrke og tekniske insta lationer er denne vej næppe farbar.

I England, hvor krigsproduktionen og krigens erf ringer efterhånden er blevet omstillet i fredens tjen ste, og hvor en ny skolelov af 1944 har givet skol byggeriet en fremtrædende plads, har man nog steder søgt at gå en anden vej og benytte en metod som ikke er ukendt fra for eksempel kontorhusbygg herhjemme. Undervisningen kan ændres – og bliv det; en friere undervisningsform med arbejde i sm grupper i stedet for hele klasser er for eksempel mulighed, der kræver en anden form på klassevære serne, skoleradio og fjernsyn kan komme med der særlige lokalekrav, altså må huset kunne ændres. D vej man har valgt, er at fastslå, at hvordan unde visningen end vil forme sig, må man have tag ov hovedet, og det eneste der konstrueres permanent uforanderligt er taget, medens de indre skillerum til en vis grad ydermurene består af delvis fabrik fremstillede elementer, som tilfredsstiller det dobbel formål at danne en tilstrækkelig adskillelse melle de enkelte rum indbyrdes og omverdenen og samtid være således indrettede, at de uden større vanskeligh kan flyttes og genopstilles på et andet sted. Den måde at løse spørgsmålet på synes mere sandsynli men forudsætningerne – byggeindustriens mekan sering – er ikke til stede herhjemme, og bliver fo mentlig ikke i den nærmeste fremtid så naturlig h som i et land, hvor fabrikkerne daglig fremstill eenfamiliehuse i hundredvis klar til at læsse på lastbil og køre ud på grunden, klar til at bygge hele by på få uger.

(Teksten fortsættes på omstående si

Elektriske installationer

R. AARØ-HANSEN

AUT. ELEKTROINSTALLATØR

Nørre Voldgade 27 : C. 8021 · Byen 1359

P. Lodbergs Eftf.

Gunnar Andersen

Glarmester

Chr. IX's Gade 7, [illegible]

Telefon Central 7334

★

MALERFIRMAET

Anton Hansen

Westend 7 . Cent. 7103

★

C. G. Jensen's Eftf.

CENTRAL- OG FJERNVARMEANLÆG

Gaunovej 42 . Telefon Bella 1717

★

Friedmann & Søn

v/ Harald Friedmann

Malermestre

Nytorv 11 - Telf. C. 3634 - Byen 3061

Hildebrandts Traadvarefabrik

Bødkervej 3 . Tlf. Taga 6373

GLARMESTER

Henry Storr

L. C. STORR'S ENKE & SØN

Frederikssundsvej 15

Telefon Central 6689

Aage Fischer

Viggo Rothesvej 23

Telefon Helrup 2609

•

Håndværkere og leverandører

Møllevangskolen i Århus.

Arkitekter M.A.A. A. Mogensen & Salling Mortense

Murerarbejdet og jernbeton: Henry S. Pedersen. *Tøm* *og snedkerarbejde m. akustisk regulering:* P. J. Rasmuss *Blikkenslagerarbejdet:* Blikkenslagernes coop. forretni *Malerarbejdet:* P. A. Madsen & Søn. *Glarmesterarbej* Tage Aarslev. *Smedearbejdet og jernkonstruktion:* In Michelsen. *Dafoleumgulve:* Dansk Asfaltfabrik A *Linoleumsgulve:* Daniel Nielsen A/S. *Terrazzoarbej* Hilmer Nielsen. *Kloakarbejdet, dræn og boldbaner:* Jo og betonarbejdernes coop. forretning. *Kraft- og* *installation:* Holger Jensen. *Sanitet og varme:* H. C Hansen & Co. *Isolering af varmerør:* Olaf Ba *Ventilation i normalklasser:* Jydsk Ventilator *Inventar:* Bygningssnedkernes coop. forretning.

Leverandører: De forenede teglværker (teglsten), Ch stensen & Nielsen A/S C. Langballe & Søn (d bygningsmaterialer), Århus Savværk A/S, Tømr mestrenes høvleværk A/S (maskinarbejde), Årh værktøjsmagasin (beslag) I. A. Alstrup A/S (glas), A. Nielsen (persinenner, motor og spil til gardi festsal), Hustømrernes A/S, H. Øvlisen & Søn, T Pedersen & sønner, Chr. Schou & søn (invent Århus Polstermøbelfabrik (sofa og stole), Isolerings maet Ikas (fiberplader), I. C. Jensen (mørklægnin gardin), Glent & Co. A/S (varmluft- og ventilatio anlæg).

Skovgaardsskolen

Arkitekter M.A.A. Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jensen

Murerarbejdet: Mathias Sørensen. *Tømrerarbejdet:* K. Jensen. *Elektrisk installation:* E. Høyrup. *Blikkensla* *arbejdet:* J. A. Pedersen. *Snedkerarbejdet:* A. H. Jørg sens Maskinsnedkeri. *Centralvarme, installation:* G. St mann. *Gulve:* Dansk Asfaltfabrik. *Haveanlæg:* Ingema Hansen. *Terrazzoarbejdet:* Brdr.T. & P.Odorico. *Invent* A/S Silvan, C. Hansen & Søn, Sv. Johansen, Jørg Wolff. *Ventilation:* Glent & Co. A/S. *Malerarbejdet:* der Jensen, Holger Thaarup. *Smedearbejdet:* Emil Ni sen. *Glarmesterarbejdet:* A. Guhle & Søn. *Persienner:* Nielsen A/S *Vinduer:* Viktoria-Vinduet. *Belysning:* Ke & Lauritzen, A/S Lyfa, Louis Poulsen.

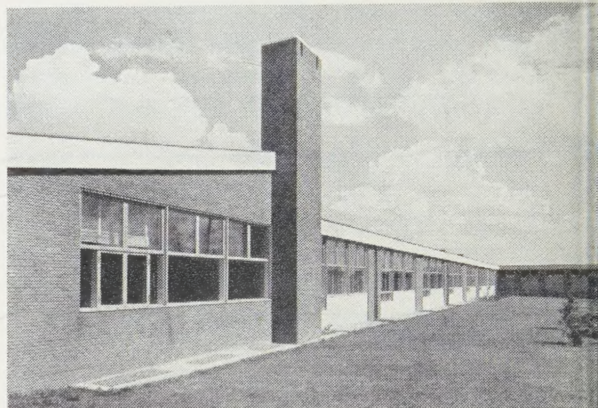
Søndermarkskolen i Horsens

Arkitekter M.A.A. Chr. Holst, Erik Holst, Aage Hol og Palle Jacobsen

Kloak- og Drænarbejdet: H. P. Nielsen & Linnebe Horsens. *Murerarbejdet med jernbeton:* J. P. Hansen, H

(Teksten fortsættes på omstdende s

sens. *Tømrerarbejdet:* Max Møller & Søn, Horse[ns]. *Snedkerarbejdet:* N. Chr. Sørensen & L. Laursen & S[ø]ner, Horsens. *Glarmesterarbejdet:* Niels Laursen & K. A. Thomsen, Horsens. *Malerarbejdet:* Leo Nielsen, H[or]sens. *Elektrikerarbejdet:* A. Graversen & B. Bendix[en], Horsens. *Blikkenslagerarbejdet:* Wedel Andersen, H[or]sens. *Varme og sanitet:* Carl Fr. Nielsen, Horsens. *Ven[ti]lation:* Glent & Co. A/S, Kbhvn. *Smedearbejdet:* Th. J[a]cobsen, G. Vestergaard, Michael Broch, Horse[ns]. *Persienner:* J. Nielsen A/S, København.

Korsagerskolen
Arkitekt M.A.A. Magnus Stephensen

Fundering, murerarbejdet og jernbeton: Einar Korneru[p]. *Tømrerarbejdet:* L. C. Mathiasen & Søn. *Snedkerarbejd[et:]* Johs. Madsen & Søn. *Blikkenslagerarbejdet:* Christens[en] & Modler. *Glarmesterarbejdet:* Henry Storr. *Ma[ler]arbejdet:* Kommunens Håndværksafdeling, C. W. Ju[...]man & Søn. *Smedearbejdet:* R. F. A. Reusch, C. [F.] Rødtjer. *Hegn:* Hildebrandts Trådvarefabrik. *P[er]sienner:* A/S J. Nielsen. *Ventilation:* Glent & Co. A[/S].

Ny Østensgårdskole
Stadsarkitekt M.A.A. F. C. Lund

Murerarbejdet: H. Nissen. *Tømrerarbejdet:* Københa[vns] kommunes håndværksafdeling. *Snedkerarbejdet:* Køb[en]havns kommunes håndværksafd. *Blikkenslagerarbejd[et:]* K. V. Hamann. *Smedearbejdet:* C. Holst Andersen A[/S]. *Trådhegn:* Hildebrandts Trådvarefabrik. *Glarmes[ter]arbejdet:* P. Lodbergs Eftf. *Malerarbejdet:* Aage Fisch[er], F. Friedmann & Søn, Anton Hansen. *Gulvbelægni[ng:]* A/S Dansk Asfaltfabrik, Nordisk Gulvsanering A[/S]. *Ventilation:* Glent & Co. A/S. *Elektrisk installati[on:]* R. Aarø-Hansen. *Centralvarme:* C. G. Jensens E[...]. *Persienner:* J. Nielsen A/S

GRANAT CEMENTGULVMALING

Til betongulvene i K. T. A. S. s ny værksteds- og lagerbygning i Sydhavnen er benyttet Granat Cementgulvmaling 3491

Betongulve, der benyttes meget, danner hurtigt støv og er vanskelige at holde rene, hvilket kan betyde en stor gene i såvel private boliger som i industri- og lagerlokaler.

Med Granat Cementgulvmaling 3491 kan man afhjælpe denne ulempe og tillige give gulvet en smuk, halvmat overflade, der ligefrem opfordrer til renlighed. Granat Cementgulvmaling 3491 er meget slidstærk og har desuden den fordel, at den er behagelig at gå på, ligesom den også virker støjdæmpende.

Granat Cementgulvmaling 3491 leveres i farverne: lys grå, mellemgrå, rødbrun og linoleumbrun. Ring eller skriv efter oplysninger og farvekort. Vort tidsskrift »Farve og Lak« tilsendes gerne enhver interesseret arkitekt.

S. DYRUP & CO.

AKTIESELSKAB

GLADSAXEVEJ 300 - TLF. SØBORG 3000

DANMARKS MEST MODERNE LAK- OG FARVEFABRIK

